

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Domácí cestovní ruch na Jávě

Domestic tourism in Java

Olomouc 2023

Anna Podlahová

vedoucí diplomové práce: Mgr. Ondřej Pokorný, PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne: 26. června 2023

Podpis:

Anotace

Cílem této bakalářské práce je získat informace aktuálních preferencí domácího cestovního ruchu u vybraných obyvatel ostrova Jávy a k tomu mi bude sloužit dotazníkové šetření. Bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části. První část je část teoretická, ta je rozdělena do tří hlavních kapitoly, první popisují obecně cestovní ruch, druhá domácí cestovní ruch v Indonésii a třetí popisuje domácí turismus na Jávě. Dále následuje část druhá, část praktická, která je především komentářem a analýzou dotazníkového šetření, který byl proveden mezi obyvateli Jávy, jehož klíčovými otázkami bylo zjistit preference místních obyvatel ohledně kulturních a přírodních památek.

Jméno autora: Anna Podlahová

Jméno vedoucí práce: Mgr. Ondřej Pokorný, Ph.D.

Název práce: Domácí cestovní ruch na Jávě

Počet stran: 51

Počet znaků včetně mezer: 68 842

Počet použitých pramenů: 48

Počet příloh: 0

Klíčová slova: domácí cestovní ruch, Indonésie, Jáva, památky

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé práce Mgr. Ondřeji Pokornému PhD. za cenné rady, odborný dohled a věcné připomínky při vypracování bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Cestovní ruch.....	8
1.1 Formy cestovního ruchu	9
1.2 Druhy cestovního ruchu.....	10
1.2.1 Domácí a zahraniční cestovní ruch.....	12
1.3 Účastníci cestovního ruchu	13
1.4 Faktory ovlivňující cestovní ruch.....	14
1.5 Mezinárodní organizace cestovního ruchu	15
2 Domácí cestovní ruch v Indonésii	18
2.1 Sociokulturní diverzita.....	18
2.2 Přírodní diverzita	20
2.3 Turistická infrastruktura	21
2.4 Faktory ovlivňující domácí cestovní ruch v Indonésii	22
3 Domácí cestovní ruch na Jávě	25
3.1 Sociokulturní diverzita.....	25
3.2 Přírodní diverzita	26
3.3 Turistická infrastruktura	27
3.4 Faktory ovlivňující cestovní ruch na Jávě.....	28
4 Terénní výzkum	30
5 Způsob vyhodnocení.....	30
5.1 Výběr respondentů	30
5.2 Analýza odpovědí.....	34
6 Závěr.....	44
Resumé	46
Seznam pramenů a použité literatury	47

Úvod

Cestovní ruch je cestování za zábavou, potěšením a odpočinkem. Zahrnuje poskytování míst k pobytu, způsobu dopravy a mnoha dalších služeb cestovatelům a rekreantům. Cestovní ruch se může odehrávat ve vlastní zemi nebo v zemích jiných. V mnoha částech světa je významným zdrojem příjmů a může mít velký vliv na místní společnost a okolí. Může pomoci místním ekonomikám vytvářením pracovních míst a získání příjmů z prodeje zboží a služeb.

Indonéské souostroví je domovem více jak 270 milionů lidí, což z něj činí čtvrtou nejlidnatější zemí světa a zároveň je domovem největší muslimské populace na planetě, přesto uznává dalších šest náboženství. Žije zde stovka různých etnických skupin, které mluví jinými jazyky než indonéštinou, která je úředním jazykem státu. Během akademického roku 2022/2023 jsem měla možnost prožít pětiměsíční pobyt na Universitas Indonesia v Depoku u Jakarty, hlavního města Indonésie a zjistit oblíbenost domácího turismu u místních lidí.

První částí této bakalářské práce bude část teoretická, kde mým záměrem v první kapitole je seznámit čtenáře obecně s cestovním ruchem, jaký jsou jeho formy a druhy, jaký je rozdíl mezi domácím a zahraničním turismem, kolik typů účastníků turismu existují, co všechno může ovlivnit cestovní ruch a také které nejnámější organizace souvisí s cestovním ruchem. Druhá kapitola se zaměří na domácí cestovní ruch v celé Indonésii, lehce popíše Indonésii a její ministerstvo pro turismus, představí její sociokulturní a přírodní diverzitu, zmíní pár kulturních památek, dále popíše, jak vypadá její dopravní infrastruktura a jako poslední z této kapitoly sepíše faktory, které by mohly ovlivnit domácí turismus v Indonésii. Třetí kapitola se bude věnovat stejným tématům, ale s konkrétnějším zaměřením na ostrov Jáva.

Mými primárními zdroji ke získání dat o historický a přírodních oblastech byla mezinárodní organizace UNESCO a webová stránka Wonderful Indonesia. Co se týče hledání informací o památkách či přírodních oblastech, nejlepším relevantním zdrojem byly UNESCO a Wonderful Indonesia, kde je hlavním účelem propagace různých destinací v Indonésii. Pro charakteristiku cestovního ruchu obecně jsem nejvíce používala knihu Cestovní ruch pro střední školy a veřejnost, dále také stránky mezinárodní organizace UNWTO. Mimo českých i zahraniční zdrojů jsem také čerpala ze zdrojů

indonéských akademických prací. Podrobnějšímu zkoumání cestovního ruchu v Indonésii mi pomohly i statistiky, které zveřejnilo UNWTO, a také pro srovnání s Českou republikou byly využity statistiky od Českého statistického úřadu a od Ministerstva pro místní rozvoj.

Druhá část této práce je část praktická, kde je nejdříve stručně představen terénní výzkum v podobě online dotazníku, díky kterému jsem získala informace od místních obyvatel pocházejících převážně ze Střední a Západní Jávy a jehož cílem bylo zjistit jejich motivace k cestování Jávě a jejich preference. Dále je v praktické části vysvětlen způsob vypracování dotazníku a následně budou ukázány analýzy odpovědí.

Teoretická část

1 Cestovní ruch

V mezinárodním jazyce se „cestovním ruchem“ rozumí činnost osoby, která navštěvuje a pobývá v prostředí, které není pro cestující osobu obvyklé, po dobu kratší než jeden rok za účelem rekreace a jiných důvodů, které se netýkají činností, za které osoba dostane v navštěvovaném prostředí finanční nebo jinou odměnu. Kniha *Cestovní ruch pro střední školy a veřejnost* od autorů Danieli Drobné a Evy Morávkové, vysvětluje pojem cestovní ruch takto: „*V obecném pojetí je cestovní ruch charakterizován jako: a) oblast potřeby, při které jsou uspokojovány lidské potřeby, např.: potřeba odpočinku, poznávání, kulturního a sportovního využití, lázeňské péče, neobvyklých zážitků, kontaktu s lidmi apod.; b) významná součást národní ekonomiky, kterou tvoří řada podnikatelských aktivit v rámci zajištění účasti lidí na cestovním ruchu (doprava, ubytovací služby, stravovací služby, služby cestovních kanceláří, průvodcovské služby, aj.)*.“¹ Podle Světové organizace pro cestovní ruch (UNWTO – World Tourism Organization) zní definice cestovního ruchu následovně: „*Turismus je sociální, kulturní a ekonomický fenomén, který zahrnuje pohyby lidí do zemí nebo míst mimo jejich obvyklé prostředí za osobními nebo obchodními/profesionálními účely*.“² Osobám navštěvujícím danou zemi se naskytuje spousta možností, jak trávit volný čas. Mohou navštívit místní historické památky, zúčastnit se dobrodružných sportů, prožít kulinářské zážitky, seznámit se s místní kulturou nebo poznat přírodní úkazy jako jsou hory, lesy nebo přírodní rezervace. Cestovní ruch je důležitým odvětvím, které významně přispívá ekonomice navštěvované země. Vytváří pracovní příležitosti v různých odvětvích jako jsou pohostinské služby, například hotely, restaurace, pak v dopravních službách, mezi které patří letecká doprava nebo taxislužba, nebo i v zábavném průmyslu, do kterého se řadí zábavné parky, divadla a mnoho dalšího. Cestovní ruch podporuje kulturní interakce a generuje finanční prostředky. Díky svým nekonečnými možnostmi objevování a poznávání zůstává cestovní ruch nedílnou součástí lidského života i dnes.

¹ DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch pro střední školy a veřejnost*. 3 upr. vydání. Praha: Fortuna, 2019. ISBN 978-80-7373-151-9.

² Glossary of tourism terms. UNWTO [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>.

1.1 Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu se odvíjí od motivace účastníků v cestovním ruchu. Pojem motivace v cestovním ruchu se vztahuje k vnitřním a vnějším faktorům, které přispívají k participaci na cestovním ruchu. Existuje mnoho forem turismu od klasických, standartních forem až po ty neobvyklé. Do klasických forem cestovního ruchu spadá cestovní ruch rekreační, kde hlavní roli hraje, jak již název napovídá, rekreace, čili obnovení fyzické a duševní energie člověka, například houbaření nebo kutilství na venkově, dále kulturně poznávací cestovní ruch, kde osoba navštíví kulturní nebo historickou památku, zúčastní se různých kulturních akcí, například zavítat do divadla nebo na festival, poté cestovní ruch sportovně turistický, kde cestující může nejen provádět jakýkoliv sport, ale může také navštívit sportovní akce, jako je olympiáda nebo mistrovství světa. Lázeňský cestovní ruch provozují lidé, jejichž hlavním cílem je zlepšení zdravotní kondice v lázních, a to s pomocí různých léčebných úkonů. A nakonec přírodní cestovní ruch, kde hlavní motivací člověka je pobyt v přírodě a její poznávání. S touto formou cestovního ruchu se pojí pojem ekoturismus, jehož definice podle výkladního slovníku cestovního ruchu zní následovně: „*forma CR, jejíž účastníci jsou motivováni využitím chráněných výtvorů přírody, → přírodních rezervací, kulturních památek, akcí a sociálního prostřední místní komunity žijící v přírodním prostředí, → národních parků, další → přírodních atraktivit, souhrnně → biosféry a antroposféry (člověkem utvářené → životní prostředí) tak, aby nebyly cestovním ruchem narušovány.*“³ Do neobvyklých forem cestovního ruchu se řadí například temný turismus, kde hlavní roli hrají místa, ve kterých se stala nějaká tragédie. Patří sem místa jako jsou koncentrační tábory nebo místa přírodních katastrof. Dalšími neobvyklými formami jsou asketický cestovní ruch, kde si člověk něco odpírá, anebo filmový cestovní ruch, kde osoba cestuje do oblastí, kde se natáčely známé filmové scény.

Formy cestovního ruchu:

- Rekreační – forma cestovního ruchu, která se vyznačuje volným a klidným způsobem trávení dovolené.
- Kulturně-poznávací – forma, která se soustředí na návštěvu historických, kulturních památek.

³ ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

- Sportovně-turistický – do této formy cestovního ruchu se zahrnují cesty lidí na sportovní události, jako jsou třeba zimní či letní olympiáda, různá mistrovství nebo pouhé zápasy; forma se také vyznačuje dovolenou na kratší nebo delší dobu, která nabízí aktivity související se sportem; dělí se na pěší turistiku, cykloturistiku, vodní turistiku, horská turistiku, sportovní létání a hipoturistiku (cesty určené pro cestování na koni).
- Zdravotně orientovaný – řadí se sem návštěvy zařízení pro zlepšení zdraví, jako jsou například lázeňské a rekreační střediska.
- Přírodní – tato forma spočívá v pobytu v přírodním prostředí a jeho objevování (chráněná území, odlehlé oblasti), řadí se sem speciální forma cestovního ruchu, ekoturismus.
- Vzdělávací – lidé, kteří se účastní této formy turismu, jsou vedeni touhou zvýšit úroveň svých znalostí a dovedností.
- Kongresový – specialisté určitého oboru mají potřebu navázat kontakty s dalšími lidmi z jejich oboru a vzájemně se naučit z jejich poznatků a znalostí.
- Venkovský - návštěva venkova na delší dobu, která zahrnuje odpočinkové aktivity, řadí se sem agroturistika⁴, což je: *„druh CR, turistické nebo rekreační pobyty na venkově na rodinných farmách, jejichž hlavní náplní je poznávání alternativního způsobu života v blízkém kontaktu s přírodou, přímá spoluúčast na zemědělských činnostech a aktivní odpočinek, →pěší turistika a → cykloturistika, poznávání původních technik výroby potravin, jízda na koni, chov hospodářských zvířat, krocení zvířat apod.“*⁵

1.2 Druhy cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu na druhou stranu od forem cestovního ruchu jsou stavěny na vnějších faktorech. Následující vyjmenované druhy cestovního ruchu poskytují možnost identifikovat jeho základní princip v souladu s požadavky a cíli lidí, kteří se ho účastní. Díky tomuto je potom jednodušší vymyslet produkt a následovně ho poskytnout na trhu skupině účastníků cestovního ruchu, na kterou byl určitý produkt specializován.⁶

⁴ DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch pro střední školy a veřejnost*. 3. upr. vydání. Praha: Fortuna, 2019. ISBN 978-80-7373-151-9.

⁵ ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

⁶ LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch. Teoretická a právní východiska*. Praha, Česko: Idea Servis, 2015.

Druhy rozlišujeme na základě způsobu a průběhu realizace na různé aspekty. Mezi první se řadí geografické aspekty neboli území, na kterém cestovní ruch probíhá. Rozděluje se na domácí, kde účastníci cestují ve své zemi a zahraniční, který se dále skládá z cestovního ruchu výjezdového, kde osoby dané země vyjíždí do zahraničí, příjezdového, z pohledu zahraničních návštěvníků, jenž navštěvují danou zemi, a tranzitního, kde cestující projíždí státem, aby se dostali do své cílové destinace. Dalším aspektem druhů cestovního ruchu je doba pobytu. Ta je buď krátkodobá, maximálně tři dny, anebo dlouhodobá, méně jak šest měsíců. Následuje aspekt způsobu zabezpečení cesty a pobytu. Buď je zájezd organizovaný, což je zájezd společně s pobytem pořádaný cestovní kanceláří nebo je neorganizovaný, kdy si cestující všechno zařizují sami. Mezi další aspekty patří i vliv na životní prostředí, který se rozděluje na měkký a tvrdý. Měkký cestovní ruch má minimální dopad na životní prostředí v navštěvované oblasti. Účastníci měkkého cestovního ruchu se zaměřují na maximální využití místních zdrojů a také se často spojuje s ekoturistikou nebo agroturistikou. Tvrdý cestovní ruch je na rozdíl od měkkého ten, který má špatný dopad na životní prostředí. Do druhů cestovního ruchu spadají i ekonomické a společenské podmínky. Do ekonomických podmínek se zařazuje vliv na platební bilanci a způsob financování. Vliv na platební bilanci se dá vysvětlit jako aktivní a pasivní cestovní ruch. Například v České republice aktivní cestovní ruch spočívá v tom, že se návštěvníci z jiných zemí rozhodnou utratit své peníze na našem území během jejich pobytu u nás. Naopak pasivní cestovní ruch znamená, že obyvatelé České republiky dávají své peníze za různé služby a produkty v navštěvované zemi. Způsob financování se rozděluje na komerční cestovní ruch, kde si cestující všechno hradí za své peníze a nejsou na nikom závislí, a na cestovní ruch sociální, kde cestující nese některé výdaje, zatímco výdaje jiné hradí organizace nebo instituce, příkladem může být příspěvek od pojišťovny pro léčebný pobyt v lázních. Do společenských podmínek se zařazuje cestovní ruch skupinový, například kolektiv lidí z nějakého podniku, a cestovní ruch individuální, kde osoba cestuje o samotě anebo s rodinou.⁷

⁷ DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch pro střední školy a veřejnost*. Třetí vydání. Praha: Fortuna, 2019. ISBN 978-880-7373-151-9.

Území, na kterém cestovní ruch probíhá	Domácí Zahraniční (výjezdový, příjezdový, tranzitní)
Délka pobytu	Krátká (max. 3 noci) Dlouhá (min. 3 noci)
Vliv na platební bilanci státu	Aktivní (zahraniční turisté utrácejí peníze v naší zemi) Pasivní (lidé určitého státu utrací svoje peníze v jiném státu)
Způsob zabezpečení cesty a pobytu	Organizovaný (výlet je zajištěn cestovní kanceláři) Neorganizovaný (člověk si všechno připravuje sám)
Příslušnost účastníků ke skupině	Individuální (turista cestuje sám nebo s rodinou) Skupinový (skupina lidí z podniku, školní výlet)
Způsob financování	Komerční (turista si všechno hradí sám) Sociální (příspěvek od pojišťovny)
Dopad na životní prostředí	Měkký (minimální, využívání místních zdrojů) Tvrdý (maximální, žádný ohled na místní obyvatele, kulturu, tradici)

1.2.1 Domácí a zahraniční cestovní ruch

Domácím cestovním ruchem se rozumí jakákoliv cesta osoby v rámci státu, kde má své trvalé bydliště.⁸ Rezident dané země navštěvuje ostatní části své země, aby se více naučil o její historii, kultuře a geografii. Například pro rodiny je to skvělý způsob, jak využít všech výhod, které jsou nabízeny všem domácím cestujícím, aniž by museli opustit svou zemi. Domácí turismus je populární z mnoha důvodů. Patří mezi ně například levnější cenová dostupnost u památek. Díky domácímu turismu jsou finančně

⁸Glossary of tourism terms: Domestic tourism. *UNWTO* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>.

podporovány dopravní společnosti či také ubytovací a stravovací zařízení, jako jsou hotely nebo restaurace.

Zahraniční neboli mezinárodní cestovní ruch se odehrává mimo zemi trvalého bydliště. „*Mezinárodní turismus představuje nejširší (nejvolnější) pojem z hlediska územní realizace turismus, zahrnující pohyb účastníků turismu mezi státy, bez konkrétního teritoriálního určení.*“⁹ Zahraniční cestovní ruch zahrnuje turismus příjezdový, výjezdový a tranzitní. Příjezdový znamená příjezd zahraničních turistů do jiné země, výjezdový turismus znamená, že turisté z dané země vyjíždí do zahraničí a tranzitní představuje jen průjezd přes danou zemi zahraničními turisty.¹⁰

1.3 Účastníci cestovního ruchu

Jak je uvedeno pod kapitolou Cestovní ruch, turismus prosperuje zásluhou milionů lidí ze zemí celého světa a díky jejich zájmu poznávat a cestovat do cizích zemí. Existují různé typy účastníků cestovního ruchu, kteří se rozlišují dobou pobytu a místem pobytu. U místa pobytu rozlišujeme domácí cestovní ruch a mezinárodní cestovní ruch. Účastníky cestovního ruchu lišící se podle délky pobytu můžeme rozdělit do tří hlavních skupin. První skupinou jsou výletníci. Výletník v domácím cestovním ruchu je člověk, jenž cestuje v rámci země svého trvalého bydliště do jiného místa na dobu kratší než jeden den, respektive se v ten samý den vrátí zpět do místa svého trvalého bydliště. Výletník v mezinárodním cestovním ruchu cestuje do jiné země mimo své trvalé bydliště na dobu kratší než 24 hodin, aniž by zde strávil jednu noc.¹¹ Do druhé skupiny účastníků cestovního ruchu patří turisté. V domácím cestovním ruchu to je osoba, jež v zemi svého trvalého bydliště cestuje do jiného místa a stráví zde alespoň jednu noc, nesmí ale na tomto místě pobývat více než 6 měsíců. V mezinárodním cestovním ruchu turista cestuje do zahraničí, kde musí přenocovat alespoň jednu noc, ale nepobývat zde déle jak jeden rok. Poslední skupinou jsou rezidenti. Rezidentem v mezinárodním cestovním ruchu se stává osoba, která v cizině pobývá minimálně jeden rok. U domácího cestovního ruchu se rezidentem stane osoba, která v daném místě pobývá minimálně 6 měsíců.

⁹PALÁTKOVÁ, Monika. *Mezinárodní cestovní ruch*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3750-8.

¹⁰KAJZAR, Patrik. *Mezinárodní cestovní ruch* [online]. Karviná, 2018 [cit. 2023-06-27]. ISBN 978-80-7510-299-7. Dostupné z: https://repozitar.cz/repo/37714/Kajzar_Mezinarodni_cestovni_ruch_181103.pdf. Distanční studijní text. Slezská univerzita.

¹¹ŠAUER, Martin, Jiří VYSTOUPIL a Andrea HOLEŠINSKÁ. *Cestovní ruch* [online]. Brno, 2015 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/studijni_texty/cestovni_ruch_ePDF.pdf. Učební text. Masarykova univerzita.

V cestovním ruchu můžeme najít i osoby, které se nezařazují do již zmíněných skupin účastníků cestovního ruchu. Náleží sem imigranti, studenti jedoucí na studijní pobyt, utečenci, diplomaté, tranzitní osoby, vojenské jednotky nebo lidé, kteří delší dobu střídají krátké pobyty na odlišných místech s častým stěhováním obvykle se svým celým majetkem.¹²

1.4 Faktory ovlivňující cestovní ruch

K nezbytné analýze cestovního ruchu patří i faktory, které ovlivňují cestovní ruch. V potaz se však musí brát i působení faktorů. Mohou totiž působit současně, ale i zvlášť a dále se mohou lišit v závislosti na cílovou destinaci nebo také v závislosti na cílovou skupinu. Mezi nejdůležitější a zároveň i nejvýraznější ovlivňovatele patří faktory:

Ekonomické: Představují ekonomickou situaci dané země. Mezi nejvýznamnější údaje patří tempo růstu trhu, ekonomická situace, ale lze zde zařadit například i údaje z nezaměstnanosti, příjmů a výdajů, platební bilance a mnoho dalších.

Demografické: K demografickým faktorům se řadí obyvatelstvo dané země a jejich charakteristika. Věk, pohlaví, hustota obyvatel, rodinný, ale i zdravotní stav a mnoho dalších faktorů je zde zkoumaných.

Administrativní: Administrativní prvky se v souvislosti s cestovním ruchem pojí především s kontrolou pasů, víz a u zboží s celními kontroly

Technologické: Důležitou roli v cestovním ruchu představují i technologické faktory. Impakt internetu a sociálních sítí ovlivňuje cestovní ruch a také potencionální návštěvníky. Díky zlepšování technologických faktorů pak dochází k snazší orientaci v dané zemi a k usnadnění cestování.

Ekologické: Úroveň životního prostředí, využívání ekologických zdrojů, klima a nabídka pro turisty patří mezi základní ekologické faktory.

Nutno podotknout, že představené faktory jsou pouze ukázkou a menším náhledem do kapitoly faktory ovlivňující cestovní ruch. Existuje dalších nespočet faktorů, které mohou

¹² DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch pro střední školy a veřejnost*. Třetí vydání. Praha: Fortuna, 2019. ISBN 978-880-7373-151-9.

být například sociokulturní, na straně nabídky a poptávky, nehmotné faktory, v rukách vlády.¹³

1.5 Mezinárodní organizace cestovního ruchu

K nejvýznamnějším, ale zároveň i k nejnámějším organizacím pohybující se v cestovním ruchu patří UNWTO a UNESCO, které zlepšují rozvoj cestovního ruchu a usnadňují cestování, jak pro domácí, tak i pro zahraniční turisty.

Pod pojmem UNWTO se skrývá mezinárodní organizace, která se sama definuje jako: „*The World Tourism Organization (UNWTO) is the United Nations agency responsible for the promotion of responsible, sustainable and universally accessible tourism*“.¹⁴ Vznik organizace se datuje k roku 1975 a momentálně sídlí v Madridu ve Španělsku, kde se tamní sekretariát skládá z několika oddělení od marketingového, přes technologické až k destinačnímu managementu. Výkonná rada tvoří druhou část orgánů UNWTO a k nejvýše postavenému orgánu patří Valné shromáždění, které zasedá každý druhý rok. Víze UNWTO spočívá ve splnění 17 cílů. Mezi hlavní cíle organizace patří zajištění udržitelného rozvoje pro cestovního ruchu, ale také podpora mezinárodní spolupráce, zajištění bezpečnosti při cestování a mnoho dalších cílů.¹⁵ Jak sama organizace uvádí: „*Mezivládní organizace UNWTO má 159 členských států, 6 přidružených členů, 2 pozorovatele a více než 500 přidružených členů.*“¹⁶ Mezi členské státy řadíme Českou republiku i Indonésii, která se také v roce 2020 stala prvním státem, který podepsal s organizací UNWTO smlouvu o *Tourism ethics convention*. V překladu se jedná o smlouvu, která má zajistit spravedlivý, bezpečný a funkční cestovní ruch pro všechny. Už dříve se Indonésie s UNWTO podílela na znovuoživení cestovního ruchu po epidemii Covid-19 a nyní je nová smlouva o etice označována jako krok vpřed pro Indonésii.¹⁷

UNESCO, celým jménem *United nations educational, scientific and cultural organization*, je jednou z odborných organizací, které spadají pod Organizaci spojených národů (OSN). Úkolem UNESCO je napomocť k mezinárodní bezpečnosti a míru, a to

¹³ PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní turismus*. 2. aktual. a rozšíř. vyd. Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4862-7, str. 29.

¹⁴ About us. *UNWTO* [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/about-us>.

¹⁵ *ibid.*

¹⁶ *ibid.*

¹⁷ Indonesia becomes first signatory of UNWTO tourism ethics convention. *UNWTO* [online]. 2020, 02.10. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/news/indonesia-becomes-first-signatory-of-unwto-tourism-ethics-convention>.

díky podpoře celosvětové spolupráce ve věci vědní, kulturní, vzdělávací, komunikační a informační. Původní myšlenka UNESCO byla vytvořena z odezvy na světovou válku, ve které se odehrávaly rasistické a antisemitské násilí. UNESCO pracuje na zajištění cesty ke vzdělání na postačující úrovni pro všechny děti a všechny občany. Tato organizace se snaží pomáhat budovat pevnější pouta, které spojují národy, tím že se zaměřuje na zachování kulturního dědictví a prosazování stejné důstojnosti všech civilizací.¹⁸ „Organizace Spojených Národů pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO) se snaží podporovat identifikaci, ochranu a zachování kulturního a přírodního dědictví po celém světě, které je považováno za mimořádně cenné pro lidstvo.“¹⁹ Tuto zásadu ratifikovalo UNESCO v roce 1972 jako mezistátní smlouva, která je označována jako Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví. Pamětihodnosti, které se staly součástí seznamu světového dědictví UNESCO, jsou považovány za společné pro všechny obyvatele planety neohledně na stát, ve kterém je daná pamětihodnost situována.²⁰ UNESCO zařazuje pamětihodnosti na seznam světového dědictví, které jsou vyznačovány jako „kulturní, přírodní“ nebo smíšené“ a především jako pamětihodnosti „mimořádné univerzální hodnoty“. Šest kulturních a čtyř přírodních faktorů byly použity, aby určovaly, které přírodní a kulturní památky budou zařazeny na Seznam světového dědictví. Po roce 2004 byly tyto faktory sloučeny do jediného seznamu, který zahrnoval deset faktorů.²¹ Aby mohla být lokalita zahrnuta na Seznam světového dědictví, musí tyto lokality mít „mimořádnou univerzální hodnotu“ a dosáhnout minimálně jednoho z deseti faktorů. Pro představu, prvním faktorem je: „představovat mistrovské dílo lidského tvůrčího génia“, aby splňoval čtvrtý faktor, musí: „být vynikajícím příkladem určitého typu budovy, architektonického nebo technického souboru nebo krajiny, který ilustruje významnou etapu v lidské historii“, anebo devátý faktor říká: „být mimořádnými příklady významných probíhajících ekologických a biologických procesů v evoluci a vývoji suchozemských, sladkovodních, pobřežních a mořských ekosystémů a společenstev rostlin a živočichů“.²² V celé Jihovýchodní Asii se nachází 42 oblastí, jež

¹⁸ UNESCO in brief. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <https://www.unesco.org/en/brief>.

¹⁹ World heritage. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/about/>.

²⁰ *ibid.*

²¹ HITCHCOCK, Michael, Victor T. KING a Michael PARNWELL. *Heritage Tourism in Southeast Asia*. NIAS, 2010. ISBN 978-87-7694-059-1.

²² The Criteria for Selection. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/criteria/>.

patří do organizace UNESCO, z toho největší počet, devět, se nachází přímo v Indonésii a čtyři z nich na ostrově Jáva.²³

²³ World Heritage List. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/&order=country>.

2 Domáci cestovní ruch v Indonésii

Indonéský stát je republikou a je organizovaný jako unitární celek.²⁴ Indonésie se pokládá za největší souostrovní stát na světě, rozkládá se jak na severní straně rovníku, tak i na jižní a k její ploše spadá více jak 17 000 ostrovů, z toho obydlených je zhruba 7000.²⁵ Největší rozměr Indonésie od východu na západ je přibližně 5 100 kilometrů a od severu na jih to činí zhruba 1 800 kilometrů, což z ní dělá největší zemi v jihovýchodní Asii.²⁶

Indonésie má své ministerstvo pro turismus, které se jmenuje Kementarian Pariwisata dan Ekonomi Kreatif, v překladu Ministerstvo cestovního ruchu a kreativní ekonomiky. Cílem tohoto ministerstva je přeměnit zemi v přední turistickou destinaci. Proto je úkolem ministerstva cestovního ruchu a kreativní ekonomiky vytvářet prvotřídní turistické lokality a propagovat zemi jako místo pro dovolenou. Dále pracuje na zlepšení turistické infrastruktury Indonésie, aby země mohla lépe konkurovat na světovém trhu cestovního ruchu.²⁷

2.1 Sociokulturní diverzita

Indonésie je čtvrtým nejlidnatějším národem světa, na jejímž souostroví žije přes 270 milionů obyvatel. Na indonésckém souostroví se nachází stovky odlišných etnických skupin, z toho Javánci, Sundánci a Malajci tvoří tři největší z těchto uskupení.²⁸ Přestože Indonéscký stát uznává hodně náboženství, jedná se o stát s největší muslimskou populací na světě. Kromě islámu Indonésani uznávají protestantismus, katolicismus, buddhismus, hinduismus a konfucianismus. V Indonésii žije 239,4 milionů vyznavačů islámu, 28,9 milionů křesťanů, necelých 5 milionů hinduistů, 2 miliony buddhistů a 82,6 tisíc

²⁴ *Sistem pemerintahan Indonesia* [online]. 2020, 07.10. [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://pemerintahan.uma.ac.id/2020/10/sistem-pemerintahan-indonesia/>.

²⁵ LEGGE, John David, Thomas R. LEINBACH a James F. MCDIVITT. Indonesia: Land. *Britannica* [online]. 2023, 15.06. [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Indonesia>.

²⁶ LEGGE, John David, Thomas R. LEINBACH a James F. MCDIVITT. Indonesia: Land. *Britannica* [online]. 2023, 15.06. [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Indonesia>.

²⁷ Profil Lembaga. *Kementarian Pariwisata dan Ekonomi Kreatif* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://kemenparekraf.go.id/profil/profil-lembaga>.

²⁸ Demographics of Indonesia - statistics & facts. *Statista* [online]. 2023, 31.03. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: https://www.statista.com/topics/8377/demographics-of-indonesia/?gclid=Cj0KCQjw7aqkBhDPARIsAKGa0oKk3zoRZrjYxJUCzgbRoNm_AUVOLJxuXZnWO6qZLh6tWitt0LcEQ48aArowEALw_wcB.

vyznavačů konfucianismu.²⁹ Úředním jazykem souostrovního státu Indonésie je indonéština, která byla prohlášena za oficiální jazyk během vyhlášení indonéské nezávislosti 17. srpna 1945. I když oficiálním jazykem Indonésie je indonéština, spousta obyvatel používá svůj rodný jazyk, což je některý z místních dialektů. Všechny ostrovy ve východní části Indonésie mají svůj jedinečný jazyk, který je tak rozdílný, že mu sousední ostrovy těžko mohou porozumět.³⁰ Celkem je po celé Indonésii mluveno 718 jazyky.³¹

Indonésie je velmi známá pro své přírodní oblasti, ale taky pro své historicko-kulturní památky, které jsou především spjaté s různými náboženstvími.

Velká mešita Istiqlal v Jakartě, která je veřejnosti přístupná od roku 1978, je, co se týče budovy a kapacity, u které je schopna pojmout až 120 000 lidí, největší mešitou v jihovýchodní Asii. Mešita stojí ve středu Jakarty hned vedle historického katolického kostela. Tyto monumenty symbolizují otevřenost země vůči lidem, kteří uctívají různá náboženství. Arabské slovo Istiqlal se dá přeložit jako „nezávislost“ a tato budova připomíná boj Indonésie za nezávislost.³²

V Semarangu se nachází čínský chrám Sam Poo Kong, který je nejstarší v provincii Západní Jáva. Stavba není spojena s žádným určitým náboženským systémem, jak je tomu u většiny chrámu, ale spíše slouží jako modlitební místo pro osoby různých národností a náboženstvích. Do návrhu stavby byly zahrnuty čínské a javánské architektonické styly ze 14. století.³³

Ombilinské uhelné dědictví Sawahlunto bylo založeno vládou Nizozemské východní Indie v období od druhé poloviny 19. století do začátku 20. století. Byl postaven v nedostupné části Sumatry za účelem těžby, opracování a transportu velmi kvalitního

²⁹ KUSNANDAR. Ini Wilayah Jawa dengan Umat Buddha Terbanyak pada Juni 2022: Jumlah Umat Buddha di 6 Provinsi Pulau Jawa (Juni 2022). *Databoks* [online]. 2022, 15.09 [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://databoks.katadata.co.id/datapublish/2022/09/15/ini-wilayah-jawa-dengan-umat-buddha-terbanyak-pada-juni-2022>.

³⁰ LEGGE, John David, Oliver W. WOLTERS a Thomas R. LEINBACH. Indonesia: Languages. *Britannica* [online]. 2023, 15.06. [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Indonesia>.

³¹ Daftar Bahasa-bahasa Daerah di Indonesia. *Laboratorium kebinekaan bahasa dan sastra* [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://labbineka.kemdikbud.go.id/bahasa/daftarbahasa>.

³² A symbol of Religious Tolerance. Jakarta's Inspiring Istiqlal Mosque. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 23.11. [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/java/dki-jakarta/the-grand-istiqlal-mosque>.

³³ Sam Poo Kong Temple, Beautiful Merge of Historical Cultures. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 18.08. [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/java/semarang/sam-poo-kong-temple>.

uhlí. Pracovníky tvořili především Minangkabaové, kterým navíc pomáhali dělníci javánského a čínského původu společně s trestanci. Oblast se skládá z důlního provozu a podnikového města, jakož i se zařízením pro skladování uhlí a železniční sítě, které byly spojnicí mezi doley a pobřežím. Je považován za názorný důkaz prolínání místních znalostí a zvyklostí s evropskou technologií. Do světového dědictví UNESCO byl zapsán roku 2019.³⁴

2.2 Přírodní diverzita

Tato podkapitola přiblíží indonéskou přírodní diverzitu. Díky své úchvatné krajině, rozmanitým ekosystémům a bohaté biologické rozmanitosti nabízí tato země milovníkům přírody jedinečné a obdivuhodné zážitky.

Národní park Gunung Leuser je domovem jedněch z nejhojnějších tropických lesů v jihovýchodní Asii. Je jedním ze zbývajících oblastí na planetě, kde tenhle volný terén stále obývají silně ohrožení orangutani a rozkládá se na pomezí provincií Aceh a Severní Sumatra. Sloni, nosorožci, tygři, siamangové, makakové, giboni a hulman Thomasův jsou jen někteří ze stovek druhů, které toto prostředí obývají. Tento národní park je zapsán na seznamu světového dědictví UNESCO z roku 2004 a roku 2011 byl zařazen na seznam silně ohrožených oblastí světového dědictví UNESCO.³⁵

Dále pokračujeme jednou z největších indonéských přírodních atrakcí, jezero Toba, které se nachází uprostřed severní provincie ostrova Sumatra. Uprostřed tohoto obrovského kalderového jezera se nachází ostrov o velikosti města Singapur. Jezero velké o 1 145 km² a hluboké přes 450 metrů se považuje za jedno z nejhlubších na planetě a jedno z největších v oblasti jihovýchodní Asie.³⁶

Na jižní části Kalimantanu (Borneo) se proslavil národní park Tanjung Puting, nejrozsáhlejší a velmi různorodá dochovaná ukázka rozlehlého vřesoviště a rašelinného lesa. Navzdory nedůsledné ochraně si i tak národní park zachoval část své přirozené divočiny. Za mezinárodní proslulá zvířata v Tanjung Puting se považuje orangutan. Kromě sedmi různých druhů opic se zde vyskytuje také podivně vypadající opice

³⁴ Ombilin Coal Mining Heritage of Sawahlunto. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1610/>.

³⁵ Gunung Leuser National Park: The Sumatran Tropical Rainforest Heritage. *Bukit Lawang Eco Travel Sumatra* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.sumatra-ecotravel.com/about-us/where-we-are/gunung-leuser-national-park/>.

³⁶ Lake Toba: A Spectacular Indonesia Lake. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 16.08. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/sumatra/lake-toba>.

s dlouhým nosem, která se jmenuje Kahau nosatý, návštěvníci můžou také zahlédnout levharty, cibetky, malajské medvědy, různé typy jelenů, krokodýli, přes 230 druhů ptáků nebo hady.³⁷

Národní park Wakatobi se nachází na jihovýchodě pod ostrovem Sulawesi (Celebes). Wakatobi je největším korálovým útesem v Indonésii a jeho krásu předčí pouze australský Velký bariérový útes, největší korálový útes na planetě. Turisté tu můžou vidět okrajové, atolové a bariérové útesy, také se tu nachází více jak 50 fantastických lokalit pro potápění a na všechny se dá jednoduše dopravit z hlavních ostrovů. Domov zde mají četní mořští savci, včetně delfínů, želv, a dokonce i velryb. Domnívá se, že národní park Wakatobi je domovem 942 druhů ryb a 750 druhů korálových útesů.³⁸

Raja Ampat, v překladu „Čtyři králové“, největší mořská biodiverzita na světě, je souostroví tvořené více jak 1 500 malými ostrovy, zátokami a mělčinami, které se nachází na západě od poloostrova Ptačí hlava, v provincii Západní Papua. Raja Ampat je bezesporu, stejně jako Wakatobi, nejlepším místem, kde se turisté mohou potápět, v okolí je téměř 750 druhů korálů, přes 1000 druhů ryb a kolem 700 druhů měkkýšů.³⁹

2.3 Turistická infrastruktura

Většina indonéských ostrovů, především Jáva, Bali nebo Madura, se spoléhá na silniční dopravu jako primární způsob přepravy. Přibližně tři pětiny silnic jsou v zemi asfaltové a majorita z nich se nachází na Jávě, Sumatře a Bali. Právě na těchto ostrovech je síť dálnic dostatečná k tomu, aby ve většině míst splnila požadavky dopravy. Se zlepšujícími se silnicemi a rostoucím počtem lidí, kteří vlastní automobily a motorky roste i silniční provoz. Mezi Medanem na Sumatře a Surabayou na Jávě jezdí meziměstské autobusy a pomocí trajektů se dostanou přes vodu na další ostrov. Favoritem pro cesty na krátkou vzdálenost jsou menší autobusy a minivany, ve velkých městech lidé používají taxíky, i když většina lidí jezdí buď vlastním autem nebo motocyklem. Ostrovy Jáva, Madura a Sumatra jsou obsluhovány veřejnou železnici. Navzdory regionálním omezením zůstává železniční doprava oblíbená. Větší města na Jávě dávají přednost

³⁷ Tanjung Puting National park. *Orangutan Foundation International* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://orangutan.org/rainforest/tanjung-puting-national-park/>.

³⁸ Wakatobi Home to Tropical Coral Reef and Colourful Fishes: Home to Tropical Coral Reef and Colourful Fishes. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 16.08. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/hk/en/destinations/sulawesi/wakatobi>.

³⁹ Raja Ampat: The Ultimate Pristine Paradise in West Papua. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 16.08. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/maluku-papua/raja-ampat>.

pohodlné a spolehlivé železniční dopravě před mezistátními autobusy a letadly. Pobřežní a meziostrovňová lodní doprava spojuje většinu významných městských oblastí v blízkosti moře. Indonésie má několik letišť, avšak jen pár z nich zajišťuje mezinárodní lety. Nejvíce zahraničních letů odlétá z Jakarty, Yogjakarty, Medanu, Denpasaru a Balikpapanu. Indonéská letecká společnost Garuda Indonesia a komerční letecká společnost Lion Air provozují místní a mezinárodní pravidelné linky. Státní letecká společnost Merpati zajišťuje výhradně dopravu pouze v rámci státu.⁴⁰

2.4 Faktory ovlivňující domácí cestovní ruch v Indonésii

Existuje několik faktorů, které mohou ovlivnit domácí cestovní ruch v Indonésii. Například faktory demografické nebo ekonomické, nárůst množství podniků a hustoty obyvatel v okolních provinciích může vést k poklesu množství indonéských návštěvníků. Pokud se podniky nebo továrny shlukují, ztrácí okolní oblast svou atraktivitu jako turistická destinace, zejména pro ty, kteří chtějí poznat bohaté kulturní a přírodní dědictví regionu. Na druhou stranu bude domácí cestovní ruch těžit z nárůstu počtu zaměstnanců v okolních provinciích. Dostupnost pracovní síly je prvkem, který může zvýšit atraktivitu provincie pro turisty, tím pádem se životní úroveň provincií zlepší, pokud bude zaměstnáno více lidí.⁴¹ Největším faktorem, který ovlivnil cestovní ruch v Indonésii už od roku 2020 se stal Covid-19, kde kvůli nakažení v zemi panovala opatření, která měly za cíl zmírnit pandemii. Covid-19 nezasáhl pouze do lidských životů, ovlivnil také ekonomiku, hospodářství a v neposlední řadě i turismus po celé zemi. Podle oficiálních statistik světové organizace UNWTO zaměřilo do země díky turismu v roce 2019 přes 16 107 000 turistů z celého světa. Po vypuknutí pandemie lze podle statistik vidět výrazný pokles přílivu zahraničních návštěvníků. V roce 2020 do země zavítalo o 12 000 000 turistů méně a v roce 2021 dokonce počet návštěvnosti nepřekročil hranici 1 600 000 návštěvníků. K nejpočetnějším oblastem ve všech třech uvedených letech patří východní Asie a Pacifik. Pro srovnání návštěvnosti turistů, tak z východní Asie jich bylo

⁴⁰ MOHAMAD, Goenavan Susatyo, Asvi Warman ADAM a Thomas R. LEINBACH. Indonesia: Transportation and telecommunications. *Britannica* [online]. 2023, 21.01. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Indonesia/Services>

⁴¹ RAMADANI, Meiti a Khoirunurrofik. The Effect of Regional Economic Activities on Domestic Tourism during the Covid-19 Pandemic in Indonesia. *Journal of International Conference Proceedings (JICP)* [online]. 2022, 24.12., 5(5), 61-69 [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: [doi:https://doi.org/10.32535/jicp.v5i5.2083](https://doi.org/10.32535/jicp.v5i5.2083).

v roce 2019 přes 11 milionu a v covidovém období (2020–2021) necelých 5 milionu. U Evropanů to bylo v roce 2019 přes 2 miliony a v covidových letech okolo 500 000.⁴²

Covidová opatření postihly turismus, ale zároveň i ekonomiku země. Jelikož je turismus v Indonésii velkým příjmem pro státní pokladnu, klesly tak tržby po celé zemi. Například v roce 2020 klesly hotelové tržby o 12 milionů amerických dolarů, což tedy automaticky znamená, že se to projevilo i v ekonomice. Do turismu a státní ekonomiky můžeme zařadit i dopravní služby v Indonésii, který slouží pro turisty především jako transport z místa na místo. Mezi tři nejčastější dopravní prostředky země pro zahraniční turisty patří letecká doprava a lodní doprava. Nejvytěžovanějším transportem se ve všech třech zmiňovaných letech stala letecká doprava, která však díky pandemii také značně zmírnila své zisky. O 8 milionu turistů méně využilo v roce 2020 indonéské letecké společnosti, oproti roku 2019. V roce 2021 využilo leteckou dopravu ještě méně turistů než v roce 2020.⁴³ I když pandemie Covid-19 přinesla především ztráty v turismu, dalo by se zde najít i pozitiva, a to uhlíková stopa a smog. Díky méně častému využívání automobilů, autobusů a dalších dopravních prostředků měla země šanci zmenšit svou uhlíkovou stopu a příroda mohla opět volně žít.⁴⁴

Nejen Indonésie, ale i Česká republika byla postižena pandemií Covid-19. Následující text přiblíží situaci v České republice před, ale i během pandemie Covid – 19 a tím se porovnájí situace během pandemie jak v Indonésii, tak i v České republice.

Existuje projekt od Ministerstva pro místní rozvoj, který jak sám uvádí: „*V letech 2017–2019 probíhal naprosto unikátní výzkum příjezdového a domácího cestovního ruchu, který z pohledu dat odráží konec velmi úspěšné éry českého turismu s dlouhodobě rostoucími makroekonomickými ukazateli.*“⁴⁵ Z projektu je možné získat konkrétní data týkající se návštěvnosti České republiky během let 2017 až 2019. Ze statistiky vyplývá, že v roce 2019 se na území České republiky vyskytlo 75 milionů turistů, z toho 23 milionů turistů pocházelo ze zahraničí. Nejvíce turistů navštívilo hlavní město České

⁴² Indonesia: Country-specific: Basic indicators (Compendium) 2017–2021. *UNWTO* [online]. [cit. 2023-06-22]. Dostupné z: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.5555/unwtotfb0360010020172021202210?role=tab>.

⁴³ *ibid.*

⁴⁴ Covid-19 - aktuální podmínky cestování do Indonésie (platné od 9.6.2023). *Velvyslanectví České republiky v Jakarta* [online]. 2023, 21.06. [cit. 2023-06-22]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jakarta/cz/covid_19_aktualni_podminky_cestovani_do_1.html.

⁴⁵ Příjezdový cestovní ruch – unikátní výzkum s využitím GSM dat. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 2023-06-22]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/archiv/statistiky-a-analyzy-\(1\)/prijezdovy-cestovni-ruch-unikatni-vyzkum-s-vyuziti](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/archiv/statistiky-a-analyzy-(1)/prijezdovy-cestovni-ruch-unikatni-vyzkum-s-vyuziti).

republiky (47 %).⁴⁶ Zatímco turismus v České republice každý rok rostl a země se stávala populárnější, v covidových letech 2020 a 2021 počty výrazně klesly.⁴⁷

⁴⁶ Příjezdový cestovní ruch – unikátní výzkum s využitím GSM dat. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 2023-06-22]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/archiv/statistiky-a-analyzy-\(1\)/prijezdovy-cestovni-ruch-unikatni-vyzkum-s-vyuziti](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/archiv/statistiky-a-analyzy-(1)/prijezdovy-cestovni-ruch-unikatni-vyzkum-s-vyuziti).

⁴⁷ Cestovní ruch - 4. čtvrtletí 2020: V roce 2020 se v ČR uskutečnilo 31 milionů přenocování. *Český statistický úřad* [online]. 2021, 09.02. [cit. 2023-06-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/cestovni-ruch-4-ctvrtleti-2020>.

3 Domáci cestovní ruch na Jávě

Následující podkapitoly se zabývají tématy ohledně domácího turismu v Jávě. Jak bylo dříve uvedeno, Indonésie je tvořena více jak 17 000 ostrovy, které jsou podobně jak Jáva významným milníkem při cestování v Indonésii, proto je dobré zaměřit se v kapitolách ohledně domácího turismu na Jávě na infrastrukturu, památky a národní parky. Kapitola tak přinese bližší pohled na fungování infrastruktury, ale i významných turistických destinací na Jávě.

3.1 Sociokulturní diverzita

Jáva, na kterou připadá více než polovina celkového počtu obyvatel Indonésie, má oproti zbytku země značnou politickou a ekonomickou převahu. Jakarta je největším městem Indonésie a zároveň hlavním a největším městem Jávy. Obyvatelstvo se převážně skládá z pěti různých etnických skupin: Javánců, Sundánců, Maduřanů a dvou ne tak velkých skupin zvaných Tenggerové a Badui. Javánci jsou nejpočetnějším etnikem na Jávě, tvoří necelých 70 % obyvatel z celkové populace Jávy a lze je nalézt převážně ve středu a na východu Jávy. Většina obyvatel každé z těchto skupin uctívají islám a používají malajštinu nebo dialekt javánštinu.⁴⁸

Jáva je velmi proslulá svými historickými památkami, některé z nich jsou dokonce na seznamu světového dědictví UNESCO. Mezi nejznámější historické památky na Jávě patří buddhistický chrám Borobudur a hinduistický chrám Prambanan. Oba chrámy se nachází poblíž speciálního regionu Jogjakarta, v provincii Střední Jáva.

Výstavba největšího buddhistického chrámu Borobudur byla dokončena v 7. až 8. století našeho letopočtu. Roku 1991 se památka zasloužila o přidání na seznam světového dědictví.⁴⁹

Soubor hinduistických chrámů Prambanan, jehož stavba byla dokončena v 10. století, je největším chrámem svého druhu v Indonésii. Stejně jako Borobudur, byl Prambanan roku 1991 zapsán na seznam světového dědictví UNESCA.⁵⁰

⁴⁸ The Editors of Encyclopaedia Britannica. Java. *Britannica* [online]. 2021 [cit. 2023-06-27]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Java-island-Indonesia>.

⁴⁹ Borobudur Temple Compounds. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/592/>.

⁵⁰ Prambanan Temple Compounds. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/642/>.

Třetí oblastí ze seznamu UNESCO je archeologické naleziště Sangiran v provincii Střední Jáva. Po objevení kostí Homo Erectus a souvisejících artefaktů z kamene se ve 30. - 40. letech 20. století Sangiran dostal do popředí jako významná archeologická oblast. Součástí seznamu světového dědictví UNESCO je od roku 1996.⁵¹

Malé chrámy, které pocházející z období starověku, jsou posety úchvatným sopečným terénem náhorní plošiny Dieng, jejíž název v překladu znamená „sídlo bohů“. Chrámy jsou tím, co zbylo z období 7. a 8. st., kdy na Jávě vzkvétalo hinduistické království. Pozoruhodná je jejich neobvyklá poloha, která se nachází ve výšce 2 000 m. n. m. Říká se, že zdejší úchvatná scenérie hrála roli při rozhodování o tom, že se toto místo stane posvátným.⁵²

3.2 Přírodní diverzita

Celá Jáva je proslulá svými jak historickými památkami, tak i těmi přírodními. Na východní části ostrova Jáva se nachází dokonalé místo pro lidi, kteří jsou zapálení pro dobrodružství a poznávání krásy přírody, a tím je náhorní plošina Ijen, nebo také známá pod jménem Kawah Ijen. Kawah Ijen měří 2 368 m. n. m. a tato plošina kdysi bývala mohutným aktivním vulkánem, jehož rozloha činí 134 km². Při východu slunce kolem kráteru vyšlehnou modře zbarvené plameny, jev označovaný jako Modrý oheň, což je velkolepý přírodní úkaz, který se obvykle odehrává kolem 5:00 ráno.⁵³

Národní park Bromo Tengger Semeru je největší vulkanickou zónou v provincii Východní Jáva. Aktivní sopka národního parku, Mount Semeru, dosahuje výšky 3 676 m. n. m., což z ní činí nejvyšší horu indonéskeho ostrova Jáva, a pokud se poštěstí, turisté mají možnost zahlédnout kouř vycházející ze sopky. Tento park je jedinou indonéskou chráněnou oblastí s mořem písku, který se jmenuje Tengger, jehož délka dosahuje deset kilometrů.⁵⁴ Hlavní atrakcí je východ slunce, který jde nádherně vidět z vedlejší hory zvané King Kong Hill.

⁵¹ Sangiran Early Man Site. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/593/>.

⁵² Dieng Plateau: Among the Gods at Dieng Plateau. *Wonderful Indonesia* [online]. 2022, 28.01. [cit. 2023-06-27]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/jp/en/destinations/java/dieng-plateau>

⁵³ Ijen Crater: The Active Volcano for Adventurer Hikers. *Wonderful Indonesia* [online]. 2022, 28.01. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/java/ijen-crater>.

⁵⁴ Bromo Tengger Semeru National Park: The Land of Sand and Fire. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 16.08. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/java/bromo-tengger-semeru-national-park>.

Tangkuban Perahu je činná sopka, která se nachází 30 km severně od Bandungu. K tomuto indonéskému kráteru je možné vyjít až na jeho okraj, odkud mohou turisté vidět, že hora podobu „převrácené lodi“. Tento kráter vypouští sirné plyny, a to i během klidového stavu sopky. V blízkosti Tangkuban Perahu se nacházejí i revitalizační horké prameny Ciater.⁵⁵

Nedaleko indonéské Yogjakarty se nachází jedna z nejvíce aktivních sopek na světě, která se jmenuje Merapi. Mount Merapi se nachází v geografickém středu indonéského ostrova Jáva a žít v jejím stínu je jako sedět na bombě, kdy člověk neví, kdy vybuchne. I když může hora Merapi kdykoliv vybuchnout, je životně důležitá pro život jávského obyvatelstva. Merapi totiž roznáší lávu, popel a minerály po širokém okolí, a tudíž díky nim je tamější půda velmi úrodná. Poblíž hory Merapi se nachází velké množství společností, které nabízejí jízdu v džípech a jsou připraveny vzít turisty na průzkum zdevastovaného terénu. Mezi typické zastávky během jízdy patří malinké muzeum „Sisa Hartaku“, které podrobně popisuje důsledky poslední erupce hory Merapi v roce 2010 na místní obyvatelstvo. Další zastávkou je podzemní bunkr, u kterého zahynuli dva lidé, jež hledali úkryt před intenzivním vyzařováním tepla lávy.⁵⁶ A na závěr mají turisté možnost si s džípem velkou rychlostí projet menší vodní plochu, jako takové osvěžení na konec.

3.3 Turistická infrastruktura

Pravidelné lety na ostrově Jáva spojují sedm vnitrostátních letišť: hlavní město Jakarta, Bandung, Semarang, Yogjakarta, Solo-Surakarta, Surabaya a Malang. K tomu má Jáva mnoho regionálních letišť, která využívají charterové nebo částečně pravidelné letecké společnosti. Webová stránka, která se doporučuje na kupování letenek se jmenuje tiket.com.

Vzhledem k přetíženým dálnicím na Jávě se vnitrostátní lety mohou vyplatit, pokud má člověk málo času. Velké množství větších měst na Jávě má dobré vlakové spojení. Vlaky jezdí včas, čistota a pohodlnost záleží na třídě, kterou si cestující vybere, ve vlaku prodávají občerstvení a mají cenově výhodné jízdenky. Nejlepší aplikace na nakupování jízdenek je www.kereta-api.co.id, kde jsou uvedeny jízdní řády a ceny vlaků, nevýhodou

⁵⁵ Tangkuban Perahu, The "Overturned Boat" with Astonishing View. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 13.08. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/java/bandung/tangkuban-perahu>.

⁵⁶ Climb Majestic Mt. Merapi Volcano at the Center of Java. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 20.08. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/trip-ideas/climb-majestic-mt-merapi-volcano-at-the-center-of-java>

je, že přijímají jen indonéské karty. Buď si osoba může koupit jízdenku přes internet anebo pár týdnů předem na jakémkoliv vlakovém nádraží.

S výjimkou malých obcí, na celé Jávě funguje taxi služba. V menších městě je lepší, pokud si turista objedná taxi přímo na recepci. Gojek a Bluebird poskytují aplikace pro chytré telefony pro internetové rezervace. Na největších letištích před terminály vnitrostátních a mezinárodních přiletů a vlakových nádraží jsou stanoviště taxislužeb. Na přepážkách je uveden ceník ze jednotlivé destinace, za které se platí hned na místě. Na rozdíl od Bali, které je nejznámější mezi zahraničními turisty, je více pravděpodobné, že na Jávě turista nenarazí na anglicky mluvícího řidiče.

Autobusy a minibusy na Jávě spojují většinu měst a vesnic. Silnice na Jávě jsou někdy až tak přetížené, že ujet 12 km na západní Jávě trvá pod 5 hodin. Ve větších městech jsou autobusové terminály většinou na předměstích, takže turisté budou pravděpodobně potřebovat taxi z hotelu. Pokud ale mají čas a nikam nespěchají, je autobusová doprava ta nejlevnější volba.⁵⁷

3.4 Faktory ovlivňující cestovní ruch na Jávě

Infrastruktura patří mezi faktory, které ovlivňují domácí cestovní ruch na Jávě a velmi ho podporuje. Například Jáva má 7 mezinárodních letišť, což je nejvíce ze všech 5 hlavních indonéských ostrovů. Tím pádem je dostupnost turistických míst mnohem jednodušší. Stav místní ekonomiky může mít vliv na objem cestovního ruchu. Je pravděpodobnější, že lidé na Jávě budou cestovat mnohem častěji, pokud jsou finančně zajištěni a mají dostatek volného času. Dalším faktorem je, že pokud se na Jávě podaří udržet politickou stabilitu, budou mít místní turisté jistotu, že mohou bezpečně navštívit celý ostrov. Na druhou stranu mohou mít vnitropolitické otřesy nebo násilí na turistický průmysl negativní vliv. Geografie Jávy může též značně ovlivnit domácí turismus. Nachází se tu spousta aktivních sopek, jejichž výbuch značně ovlivnil turismus, nebo klimatické extrémny, včetně monzunů a sucha, tyto příliš drsné podmínky mohou ztížit cestování. Kdo může také ovlivnit domácí cestovní ruch jsou všelijaké společnosti, které vysílají své zaměstnance do jiných měst, buď aby tam udělali svoji práci, která jim byla přidělena nebo aby propagovali svoji firmu. A jakmile se vrátí, tak můžou přímo i nepřímou propagovat onu destinaci, nepřímou je myšleno běžná konverzace s kolegy, ve

⁵⁷ Getting Around Java. *Roam Indonesia* [online]. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <http://www.roamindonesia.com/java/getting-around/>

které se párkrát zmíní o navštěvované destinaci, a tím navýší množství nových místních turistů.

Praktická část

4 Terénní výzkum

Účelem tohoto terénního výzkumu je zjistit aktuální preference domácí cestovního ruchu na ostrově Jáva. Mým původním záměrem bylo rozeslat dotazník v anglickém jazyce, ale postupem času jsem zjistila, že většina Indonésanů neumí moc dobře anglicky a bylo by pro ně těžké porozumět obsahu. Proto jsem se rozhodla použít jejich jazyk, indonéštinu. Nebyla použita metoda v podobě rozhovoru, protože by zabralo spoustu času sbírání dat a mohlo by dojít k jistým nedorozuměním, například špatné užití indonéského jazyka, protože neovládám indonéštinu na takové úrovni, anebo nepochopení kontextu, tak jak by bylo potřeba. Dotazník se skládá z 21 otázek, z toho osm otázek je uzavřených, to znamená mají možnost si vybrat pouze jednu odpověď, dalších devět otázek je otevřených, žádný výběr, pouze jejich volná odpověď a zbylé čtyři otázky jsou polozavřené, dotazovaní mají možnost si vybrat jednu a více otázek. Na tento online dotazník odpovědělo celkem 84 lidí pocházející pouze z ostrova Jáva.

5 Způsob vyhodnocení

K získání informací byla použita metoda v podobě online dotazníku, který byl vytvořen pomocí Google formuláře ze služby Google Docs. Jeho vytvoření bylo jednoduché a mnohem rychleji byly sbírány informace pomocí zaslání odkazu onoho online dotazník na e-mailové adresy obyvatel Jávy. Výsledky dotazníku budou zveřejněny v následujících kapitolách praktické části. Pro lepší přehlednost a pochopení budou výsledky interpretovány i do grafů, kde budou vyjádřeny i procentuálně.

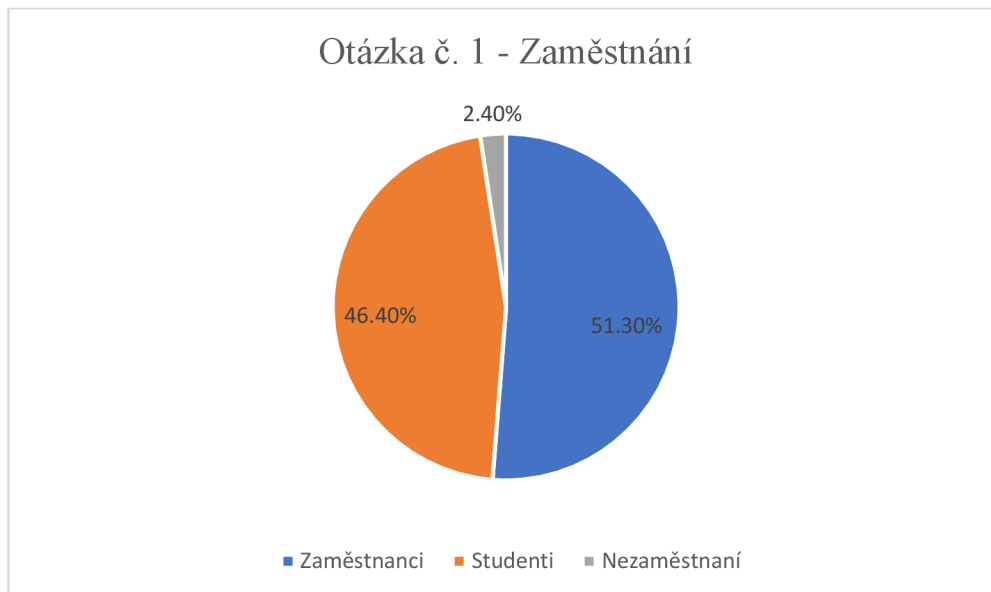
5.1 Výběr respondentů

Na úvod dotazníku jsem se zaměřila na otázky týkající se především charakteristiky dotazovaných lidí. Cílem mého výzkumu bylo zapojit co nejvíce lidí z nejrůznějších věkových kategorií, zaměstnání, ale také z různých oblastí ostrova Jávy, aby podaly lepší přehled o aktuální situaci v Indonésii.

Otázka č. 1 Zaměstnání

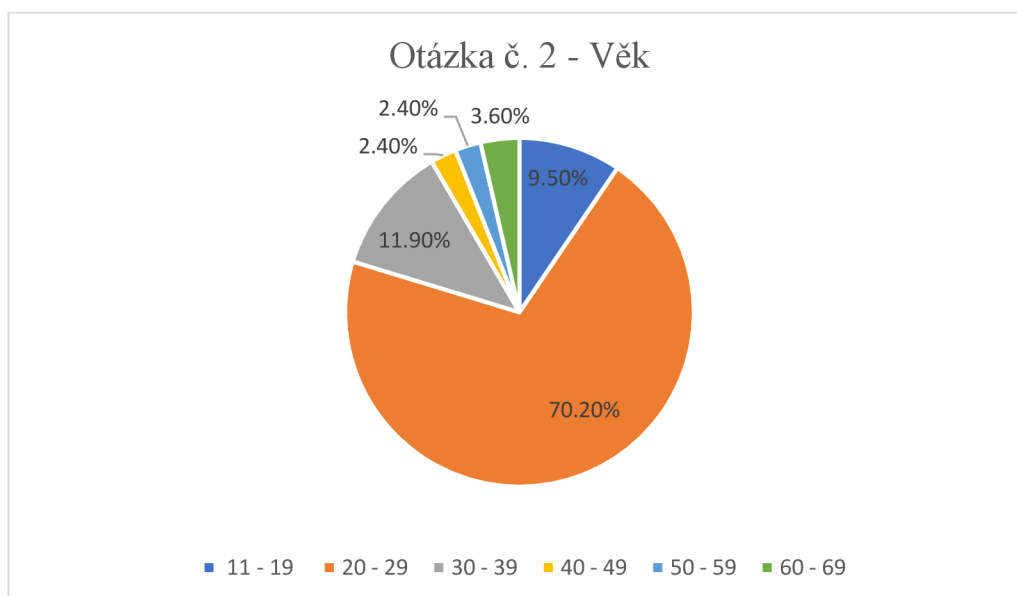
První otázka v online dotazníku se týkala zaměstnání. Chtěla jsem do svého výzkumu využít jak studenty, tak pracující či nepracující osoby. Více jak polovina lidí z dotazovaných jsou zaměstnanci (51,3 %, 43 odpovědí), dalších 46,4 % (39 odpovědí)

jsou studenti a mezi dotazovanými jsou i 2 osoby (2,4 %), které v dané době byly nezaměstnané.

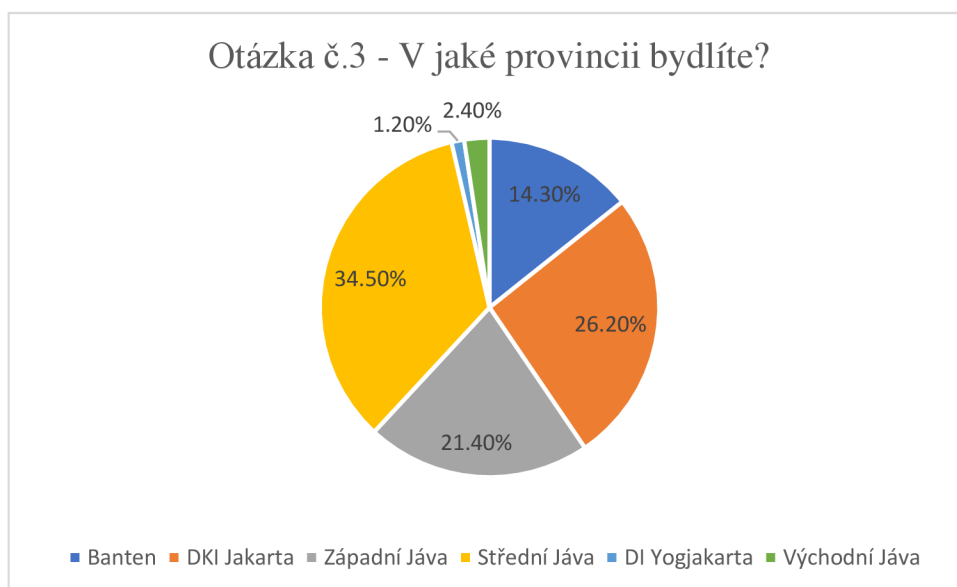
Otázka č. 2 Věk

Velkou většinu dotazovaných (70,2 %, 59 odpovědí) tvoří osoby mezi lety 20–29. Celkem 10 osob (11,9 %) jsou lidé ve věku 30–39, náctiletí, 11-19 let, tvoří třetí největší skupinu (9,5 %, 8 respondentů) dotazovaných. Tři lidi (3,6 %) odpověděli, že jim je od 60 po 69 let a zbytek tvoří lidé ve věku 40 až 59.

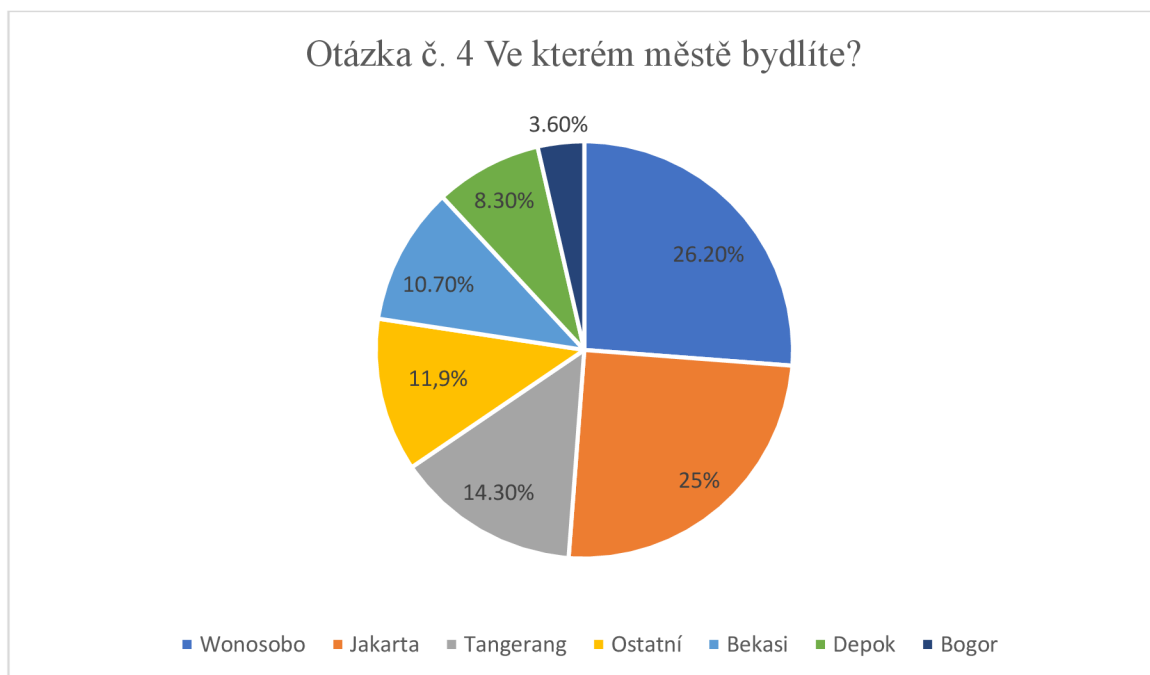
Dvě poslední otázky ze sekce výběr respondentů se týkají původu. Nejdříve mě zajímalo, z jaké oblasti ostrova Jávy pocházejí a poté, z jakého konkrétního města bydlí.

Otázka č. 3 V jaké provincii bydlíte?

Nejvíce respondentů, 29 lidí (34,5 %) odpovědělo, že bydlí v provincii Střední Jáva, druhá největší skupina o 22 lidech (26,2 %) bydlí v hlavním městě Jakarta, na Západní Jávě bydlí 18 lidí (21,4 %), 12 lidí (14,3 %) v Bantenu a zbytek žije na Východní Jávě a v Jogjakartě.

Otázka č. 4 Ve kterém městě bydlíte?

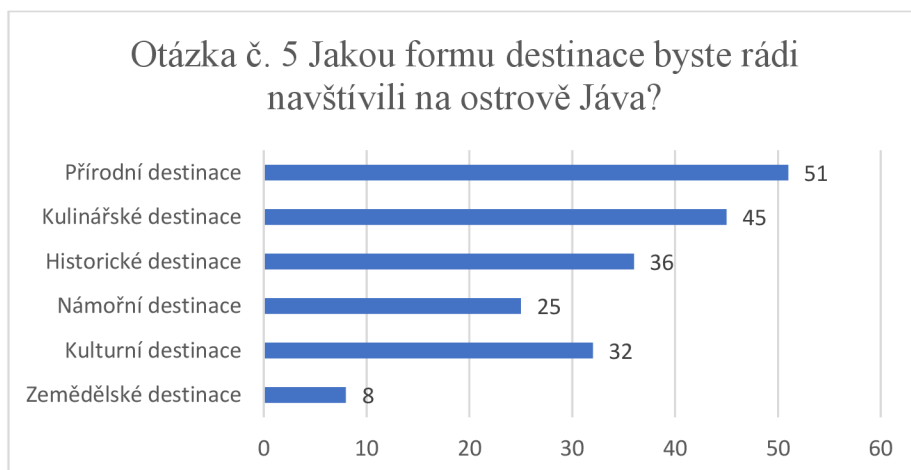

Tato otázka byla typu otevřené otázky, takže tam byly vypsány i města, která byla zmíněna jen jedenkrát, tím pádem byly zahrnuty do skupiny Ostatní, která sčítá celkem 10 odpovědí. Největší skupina (26,2 %, 22 odpovědí) bydlí ve městě Wonosobo ve Střední Jávě, 21 lidí odpovědělo, že bydlí v hlavním městě Jakarta, ve městě Tangerang, největšího města provincie Banten, bydlí 12 respondentů (14,3 %). Z Bekasi, na východní straně Jakarty, pochází 9 lidí (10,7 %), z Depoku, pod jižní Jakartou, je 7 lidí (8,3 %) a poslední skupinou jsou 3 lidé (3,6 %) žijící ve městě Bogor, pod městem Depok.

5.2 Analýza odpovědí

Hlavní část dotazníku tvořilo zbylých 17 otázek, které už lépe charakterizovaly domácí cestovní ruch na Jávě.

Otázka č. 5 Jakou formu destinace byste rádi navštívili na ostrově Jáva?

Z grafu vyplývá že největším lákadlem je návštěva přírodních destinací. Tento názor zastává 60,7 % dotazovaných (51 osob). Za kulinářstvím na Jávě by se chtělo vypravit 45 osob (53,6 %) a na historické památky a oblasti by se chtělo jet podívat 36 účastníků online dotazníku (42,9 %). 25 respondentů (29,8 %) je lákáno námořními destinacemi. Za kulturou by chtělo vyjet 32 respondentů (38 %). Zemědělské destinace neboli agroturismus by chtělo na Jávě navštívit 8 lidí (9,5 %).

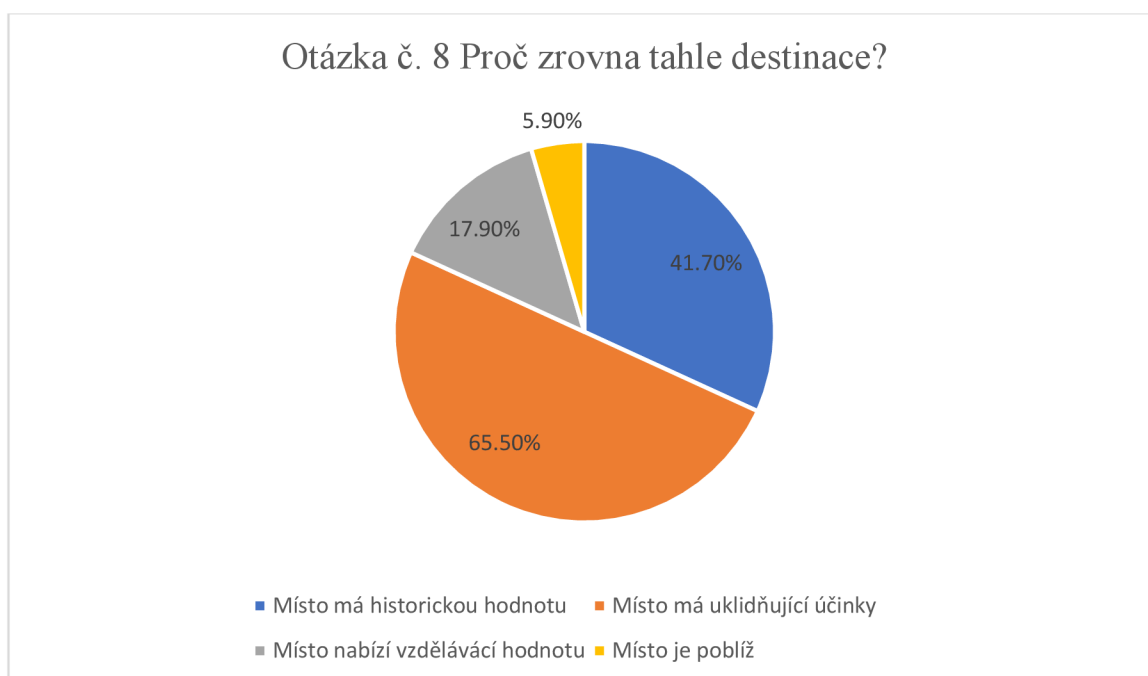
Otázka č. 6 Proč preferujete zrovna tuhle formu turismu? (otázka otevřená)

Jestliže chce daný počet dotazovaných navštívit nějakou konkrétní destinace, musí za tím stát určitý důvod. Dala jsem jim možnost, aby se vyjádřili podle svých slov. Často se objevovaly odpovědi typu, že si chtějí odpočinout od městského života a vyčistit si hlavu tím, že pojednou do přírody, kde se i rovnou nadýchají čerstvého vzduchu. Do historických oblastí jedou ti, kteří se chtějí dozvědět více o své zemi, a to samé s kulturou, která je velmi různorodá a unikátní. Lidé, kteří si vybrali námořní destinace, odpověděli, že moře, které mají blízko, je znečištěné, proto chtějí navštívit oblasti, kde je voda čistá a je u toho krásný výhled. Pro lidi, kteří si vybrali kulinářské destinace, je podstatné vyzkoušet nové druhy jídel z různých koutů Jávy.

**Otázka č. 7 Je na ostrově Jáva nějaká destinace, kterou často navštěvujete?
Pokud ano, napište, prosím, také destinaci a provincii. (otázka otevřená)**

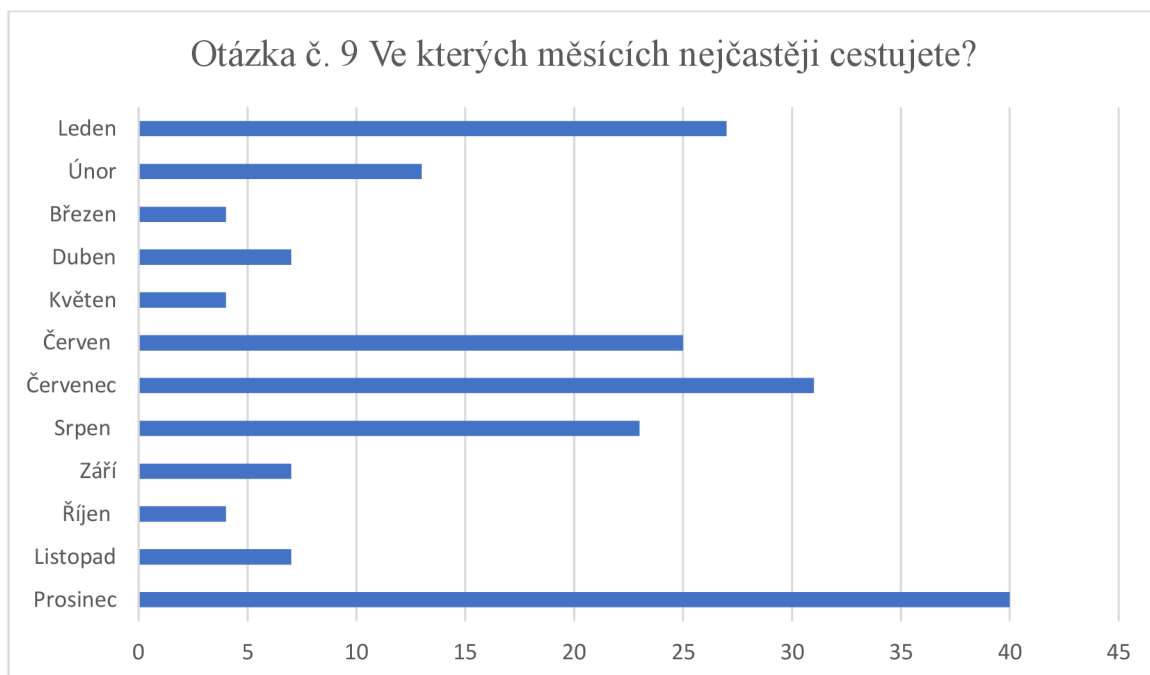
Bylo zajímavé zjistit, zda obyvatelé ostrova Jávy mají destinace, které rádi navštěvují opakovaně. Nejčastější odpovědí byla DI Yogyakarta, tuhle destinaci si vybralo přes 30 dotazovaných lidí. Nejvíce navštěvovanou památkou v Yogjakartě je Borobudur a poté Prambanan. Kromě těchto dvou památek respondenti často navštěvují hlavní město Jakarta, následuje známá ulice Malioboro v Yogjakartě. Dále dotazující také zmiňovali náhorní plošinu Dieng, která se nachází poblíž města Wonosobo v provincii Střední Jáva. Častokrát bylo zmíněno město Bogor v provincii Západní Jáva.

Otázka č. 8 Proč zrovna tahle destinace?

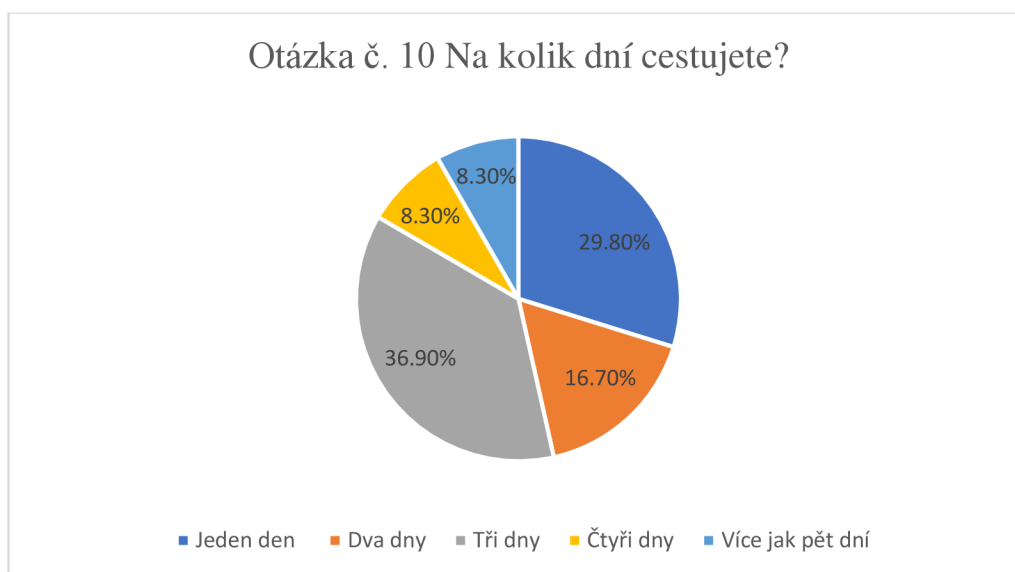
Hlavním důvodem (65,5 %, 55 odpovědí), proč dotazovaní jezdí opakovaně na daná místa, byly uklidňující účinky onoho místa, lidé se mohli více uvolnit a odpočinout si, načerpat čerstvého vzduchu. Další větší část lidí (41,7 %, 35 odpovědí) se za místem vrací díky jeho historické hodnotě, především u památek Prambanan a Borobodur. 15 respondentů (17,9 %) často navštěvuje města Jakarta a Yogyakarta z důvodu vzdělávacích hodnot, které tyto města nabízela. U 5 respondentů (5,9 %) byl hlavním důvodem časté návštěvy dané destinace krátká vzdálenost.

Otázka č. 9 Ve kterých měsících nejčastěji cestujete?

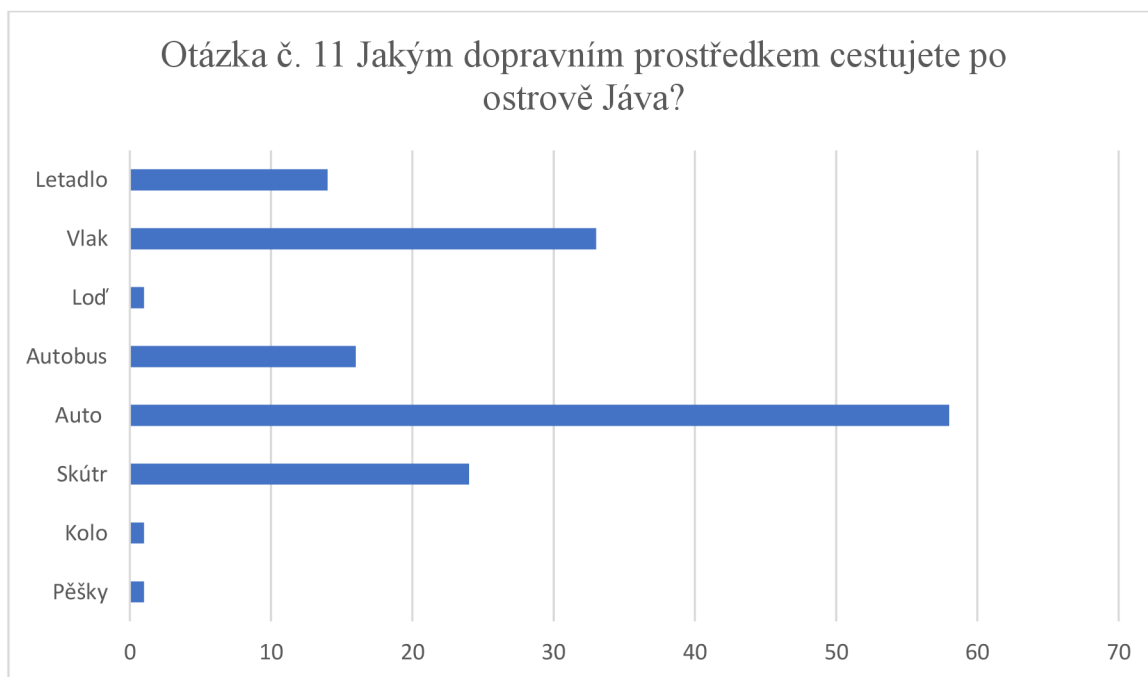
Podle grafu zvýrazněného výše může být vidět, že 40 lidí (47,6 %) nejčastěji cestují v prosincovém měsíci. Dále 2. oblíbeným měsícem pro cestování je červenec, který zvolilo 31 lidí (36,9 %) a následuje ho leden, ten byl vybrán 27 lidmi (32,1 %). Dotazovaní měli možnost si vybrat více měsíců a právě prosinec, červenec a leden byly nejčastější zvolené měsíce v kombinaci s ostatními. Naopak, dá se říct, že mezi nejméně oblíbenými měsíci na cestování je březen, květen a říjen.

Otázka č. 10 Na kolik dní cestujete?

Otázka č. 10 se týká délky pobytu v navštěvované oblasti. Ideální délka pobytu pro 31 respondentů (36,9 %) z celkových 84 jsou tři dny a dvě noci. Dalším 25 osob (29,8 %) stačí na onom místě zůstat jen jeden den. Pro 14 lidí (16,7 %) je dostačující zůstat v destinaci dva dny a jednu noc. Dokonce se objevili tací (7 lidí, 8,3 %), kteří potřebují zůstat v navštěvovaném místě více jak 5 dní.

Otázka č. 11 Jakým dopravním prostředkem cestujete po ostrově Jáva?

Nejčastějším typem transportu do dané destinace bylo zvoleno auto 58 respondenty (69 %) a pro rychlejší přepravu si 33 lidí (39,3 %) vybralo železniční dopravu. 16 dotazovaných (19 %) si vybralo autobusovou dopravu a 14 lidí (16,7 %) je ochotno utratit drahé peníze za letenku. Poslední nejčastěji používaným dopravním prostředkem je skútr, který je o něco rychlejší než auto, a také si může krátit cesty různými úzkými uličky nebo nemusí trávit dlouhé časy v kolonách. I když to je velmi nepravděpodobné, protože obyvatelé Indonésie se všude dopraví buď autem nebo skútem a chůzi nemají v oblibě, dala jsem jim na výběr právě chůzi i kolo a u obou možností se objevil 1 člověk.

Pro porovnání cen jednosměrných letenek a jízdenek na vlak jsem si vybrala webovou stránku www.tiket.com, cestu z Bandungu do Jogjakarty a odlet by se konal 28.06. 2023. Cena letenky v českých korunách by stála 2 210 korun (indonéska rupie – IDR 1 534 900), cena jízdenky na vlak by byla 820 korun (IDR 570 000). I když by cesta vlakem trvala o 5 hodin více než letadlem, osoba by ušetřila 1 390 korun.

Wings Air

07:00 BDO → 08:05 JOG
Langsung

IDR 1.534.900 (tax)
2.303 poin

Detail Penerbangan Detail Harga Kebijakan **PILIH**

07:00 28 Jun Husein Sastranegara (BDO) Terminal 1 Domestik 1j 5m 2.303 poin

1j 5m IW-1812 ECONOMY
Kabin: 7 kg, tanpa bagasi

08:05 28 Jun Adi Sutjipto (JOG) Terminal Domestik

Obrázek 1

Argo Wilis 6

07:40 BD → 13:35 YK
5j 55m

IDR 570.000
2 kursi tersedia
684 poin

Detail Perjalanan Detail Harga **PILIH**

07:40 28 Jun Bandung (BD) 5j 55m 684 poin

5j 55m Argo Wilis 6 Eksekutif (Subclass AB)

13:35 28 Jun Yogyakarta (YK)

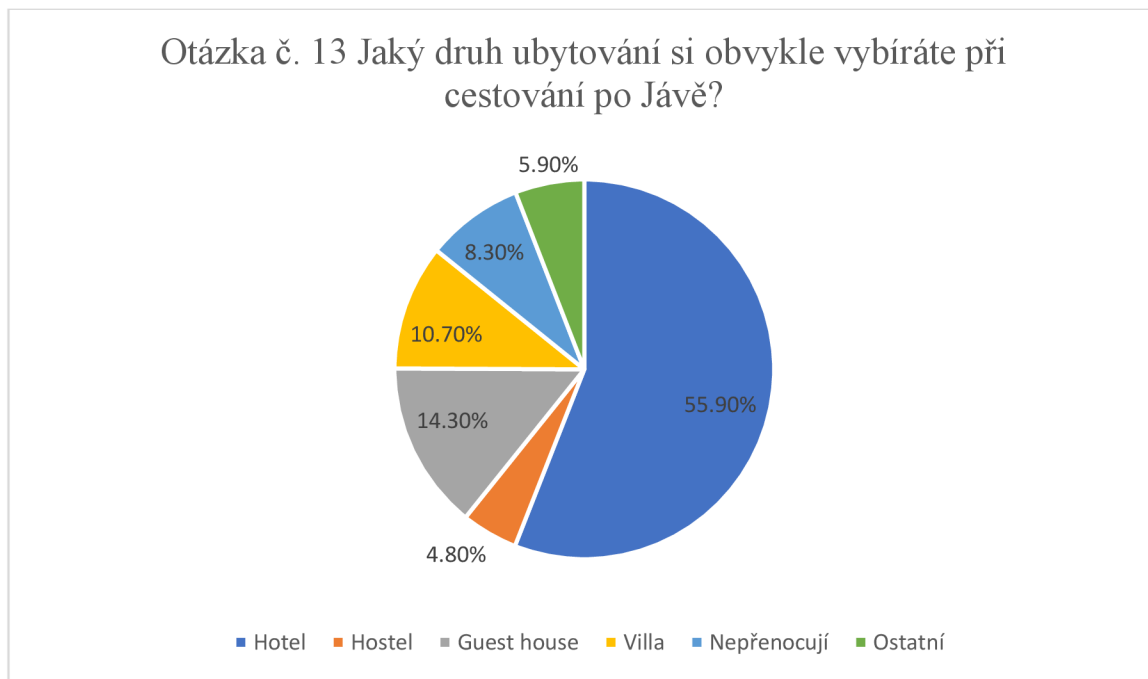
Obrázek 2

Otázka č. 12 Cestujete obvykle sami nebo společně?

Až 80 respondentů (95,2 %) odpovědělo, že obvykle cestují společně, buď s kamarády nebo s rodinou a to proto, že to je větší zábava cestovat s někým než sám. Objevily se 4 osoby, které raději cestují samy, protože si tím uklidňují myšlenky.

Otázka č. 13 Jaký druh ubytování si obvykle vybíráte při cestování po Jávě?

Nejvíce lidí (55,9 %, 47 odpovědí) si pro přenocování na svých cestách zvolí hotely, 12 lidí (14,3 %) upřednostňují menší ubytování v podobě guest house a 9 respondentů (10,7 %) má radši, když má soukromí, proto si vyberou na přenocování vilu. Nejméně oblíbený typ ubytování je hostel, který si vybrali 4 osoby. Skupina Ostatní (5,9 %, 5 odpovědí) napsala jako typ ubytování buď dům kamaráda nebo sourozence, anebo i homestay. Zbýlých 7 lidí nepřenocovávají, jelikož jezdívají do destinací jen na jeden den a pak se vrací domů.

Otázka č. 14 Cestujete raději s průvodcem, nebo sami? (otázka otevřená)

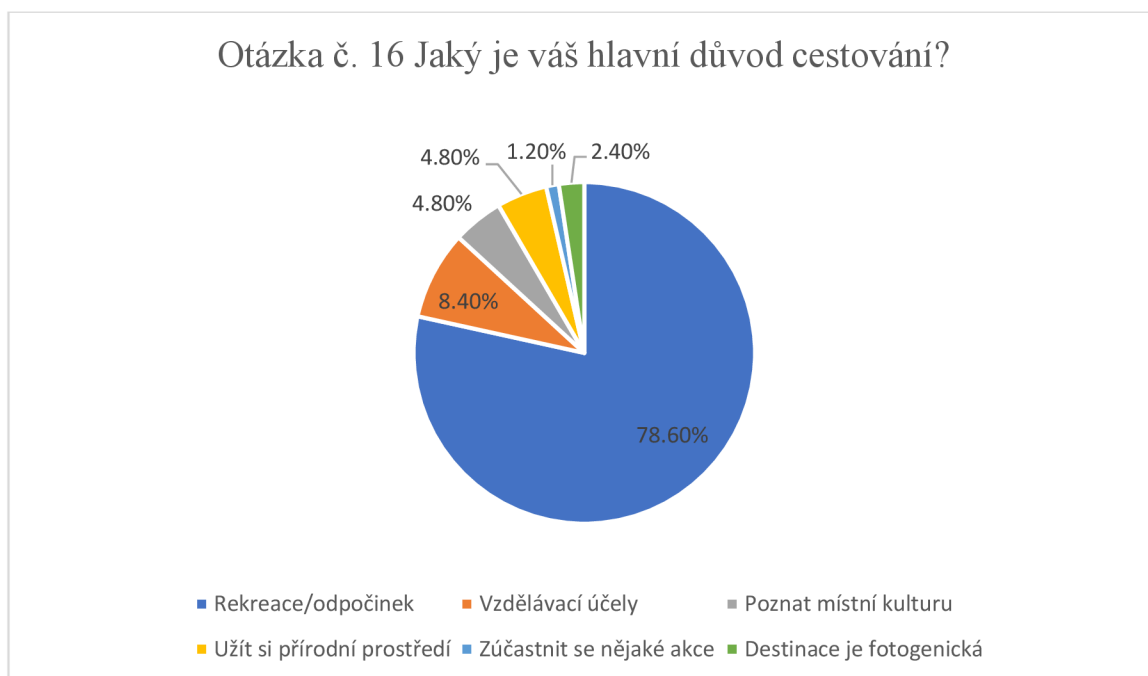
Až 75 dotazovaných z 84 raději cestují sami bez průvodce, a to hlavně z důvodu, že si můžou dělat co chtějí, ve smyslu, že nemusí nikam spěchat a mají čas jen pro sebe. 5 lidí by raději využili služeb průvodce, jelikož se můžou dozvědět spoustu věcí o navštěvované památce. A čtyři osoby napsaly, že záleží na typu destinace, kterou oni navštěvují, pokud má místo historickou hodnotu, zaplatí si průvodce, pokud jedou do přírody, raději chodí sami.

**Otázka č. 15 Která turistická destinace na Jávě je podle vás nejnavštěvovanější?
(otázka otevřená)**

Velká většina respondentů si myslí, že nejvíce navštěvovanější destinací je město DI Yogyakarta, a to kvůli velkému množství historických památek. Po Yogjakartě následuje město Bandung, které je podle respondentů často navštěvovaným městem na Jávě. Mnoho lidí zmiňovalo buddhistickou památku Borobudur, následně náhorní plošinu Dieng a potom Prambanan. Národní park Bromo Tengger Semeru byl zmíněn pouze 3x.

Otázka č. 16 Jaký je váš hlavní důvod cestování?

Co mě velmi zajímalo, byl jejich důvod pro cestování, za jakým účelem cestují do dané destinace, co je láká, aby ji navštívili.

Rekreace/odpočinek je důvodem pro cestování až 66 dotazovaných (78,6 %). Za vzdělávacími účely jezdí do daných oblastí 7 lidí (8,4 %). Čtyři lidi (4,8 %) by chtěli poznávat pro ně neznámé kultury a stejný počet lidí by si chtělo odpočinout od města a užít si přírodní okolí. Dva lidé (2,4 %) navštěvují danou památku, aby měli krásné fotky a zbylý 1 člověk tam jede za účelem nějaké akce, která se může pořádat.

Otázka č. 17 Co vám cestování přináší? (otázka otevřená)

Nejčastější zmiňovaným důvodem bylo získání nových zkušeností či vzpomínek. Z cestování se také dotazovaní vrací relaxovaní a odpočinutí. Objevily se i odpovědi, že

během cestování si vyčistí hlavu od všelijakých zbytečných myšlenek anebo nabudou spoustu nových znalostí a vědomostí. Pro pobavení se tam objevila odpověď, že jediné, co si z toho odnesou jsou utracené peníze.

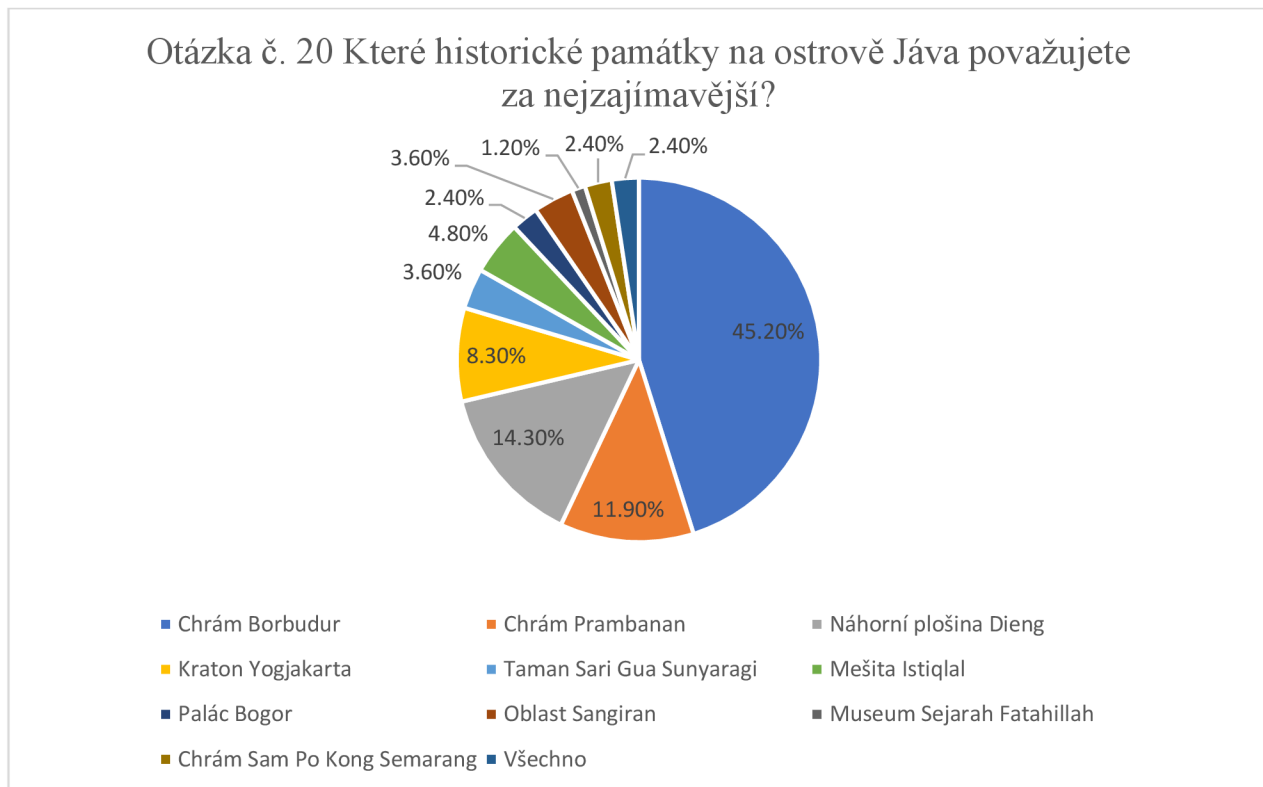
Otázka č. 18 Jaké turistické destinace na ostrově Jáva byste doporučili zahraničním turistům? (otázka otevřená)

Stejně jako otázka č. 15, kde respondenti odpovídali, jaká je podle nich nejvíce navštěvovaná destinace na ostrově Jáva, tak i tady odpovídali skoro podobně. Nejčastější zmíněnou památkou, kterou by doporučili zahraničním turistům, je historická památka Borobudur či náhorní plošina Dieng. Jako přírodní destinace je nejvíce zmiňován Národní park Bromo Tengger Semeru, kterou by měli zahraniční turisté rozhodně navštívit. Objevily se zde i ostrovy Karimunjawa, na severu od města Semarang, hodně lidí také odpovědělo město Yogyakarta, která je velmi zajímavá díky své historii a kultuře.

Otázka č. 19 Kolik obvykle utratíte za sebe za víkendový pobyt? (otázka otevřená)

Některé odpovědi na tuto otázku byly překvapující. Na víkendový pobyt pro jednu osobu jsou šest lidí z dotazovaných schopní utratit přes IDR 5 000 000 (7 000 Kč). Na druhou stranu se tu objevili dva skromní lidé, kteří si vystačí na dva dny pod IDR 100 000. (140 Kč). Nejčastější odpovědí byla částka IDR 500 000 (718 Kč) až IDR 1 000 000 (1440 Kč). Někteří respondenti si i vystačí s penězi od IDR 100 000 po IDR 300 000 (430 Kč).

Otázka č. 20 Které historické památky na ostrově Jáva považujete za nejzajímavější?

V téhle otázce vyhrává znovu chrám Borobudur, který zvolilo 38 lidí (45,2 %), po Borobuduru následuje Náhorní plošina Dieng (12 odpovědí, 14,3 %) a do třetice chrám Prambanan (10 odpovědí, 11,9 %). Podle 7 respondentů (8,3 %) je nejvíce zajímavou historickou památkou Kraton Yogyakarta, dle 4 lidí (4,8 %) to je Mešita Istiqlal, která se nachází ve středu Jakarty.

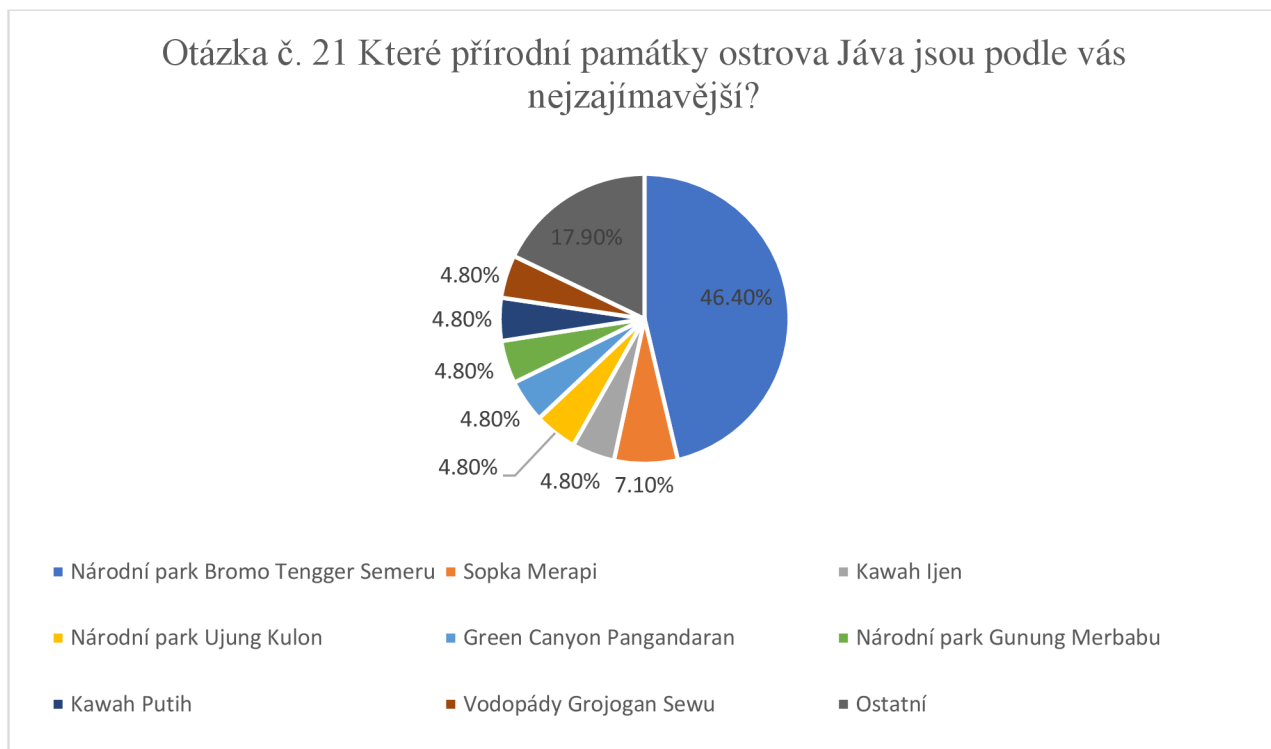
I když to nejsou data z aktuálního roku, tak díky studie Community-based tourism village development strategies: A case of Borobudur tourism village area, Indonesia (Strategie rozvoje turistických vesnic založené na komunitách: Příklad turistické vesnice Borobudur, Indonésie) jsem mohla zjistit počet domácích návštěvníků u památky Borobudur roku 2018, který přesáhl 3,5 milionů.⁵⁸ U památky Prambanan počet domácích turistů přesáhl 2,2 miliony ve stejném roce.⁵⁹ Čímž se mi vlastně potvrzuje, že

⁵⁸ ARINTOKO, Arintoko, Abdul Aziz AHMAD a Diah Setyorini GUNAWAN. Community-based tourism village development strategies: A case of Borobudur tourism village area, Indonesia. *Geojournal of Tourism and Geosites* [online]. 2020, 29(2), 398-431 [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: doi:10.30892/gt.29202-477.

⁵⁹ SUKWIKA, Abdul Aziz, Tatan SUKWIKA a Hendra MANURUNG. *Prambanan Temple Tourist Destination Development in Indonesia as World Cultural Heritage* [online]. 2021 [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: doi:10.13140/RG.2.2.34605.00486.

památka Borobudur vládla a nadále vládne prvním místem v rámci nejnavštěvovanějších a nejzajímavějších památek na Jávě.

Otázka č. 21 Které přírodní památky ostrova Jáva jsou podle vás nejzajímavější?

Podle 39 respondentů (46,4 %) je nejvíce zajímavou přírodní památkou Národní park Bromo Tengger Semeru, která byla taky nejčastěji doporučována zahraničním turistům v otázce č. 18. Dále v grafu můžeme vidět Sopku Merapi, kterou vybralo šest lidí (7,1 %). Do ostatních přírodních památek se zařadily Vodopády Madakaripura nebo Národní park Baluran.

6 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit informace o nejnovějších preferencích domácího turismu u vybrané skupiny obyvatel indonéského ostrova Jávy, a to pomocí dotazníkového šetření. Klíčové otázky, na které jsem hledala odpovědi, byly jaké jsou pro místní obyvatele oblíbené destinace nebo za jakým účelem tito turisté cestují. Převážnou většinu respondentů tvořila věková kategorie od 20 do 29 let, konkrétně se jednalo o studenty z města Wonosobo a studenty z Universitas Indonesia, kde jsem měla možnost studovat pět měsíců v akademickém roce 2022/2023. Aby výzkum zahrnoval všechny věkové kategorie, snažila jsem se do dotazníku zařadit i starší osoby. Dalším cílem mého dotazníku bylo také nasbírat co nejvíce odpovědi pro vyvození závěru, a to, jaké přírodní a kulturní památky nejvíce přitahují domácí turisty. Celkově se mi podařilo získat 84 respondentů z různých věkových kategorií. I když jsem si vědoma, že počet respondentů mohl být vyšší, původně jsem plánovala alespoň 100 respondentů, tak i ze získaného vzorku se mi podařilo zjistit zajímavé informace o aktuálních preferencích obyvatel Jávy.

Další výzkum, který by se soustředil na podobné téma, by se mohl zaměřit na větší počet obyvatel v konkrétní oblasti nebo by se mohl pokusit získat informace z různých oblastí ostrova Jávy tak, aby výsledná data potvrdila nebo vyvrátila preference domácího turismu na Jávě. Dále by bylo žádoucí více zohlednit aktuální finanční situaci respondentů a jejich ochotu utratit peníze za aktivity spojené s domácím cestovním ruchem a zjistit preference jednotlivých sociálních tříd na Jávě.

Překvapivou informací byly odpovědi, kolik peněz jsou někteří Indonésané schopni utratit za sebe během víkendového pobytu. Částky se vyšplhaly až do 5 milionů indonéských rupií, v přepočtu na koruny to je přes 7 000 korun. Nevím, z jaké sociální skupiny tito respondenti byli, s největší pravděpodobností šlo o vyšší či střední třídy, ale nemůžu vyloučit, zda by taková částka k utracení peněz byla přáním respondentů. Dále se ukázalo, že měsíc prosinec je pro obyvatele Jávy nejlepším obdobím pro cestování. Klíčové bylo poznání jejich nejnavštěvovanější destinace, kterou se stalo město Yogyakarta společně s historickou památkou Borobudur. Taky byly získány odpovědi na otázku, jakou destinaci by doporučili zahraničním turistům, čímž se stal znovu Borobudur a národní park Bromo Tengger Semeru.

Tento terénní výzkum byl zaměřen především na získání informací o aktuálních preferencích obyvatel Jávy a jejich motivace k cestování. Z terénního výzkumu vyplynulo, že velká většina domácích turistů navštěvuje Borobudur, a to díky relaxačním a uklidňujícím účinkům této památky. A hlavní motivací k cestování u téměř všech respondentů je rekreace a odpočinek, z čehož vyplývá, že Indonésané jsou pravděpodobně unavení z dlouhodobého pobytu ve velkých městech.

Resumé

The target of my Bachelor study "Domestic Tourism in Java" was to obtain information about present travel preferences of Java residents. The research was done in the form of an online questionnaire and was focused on residents of different age groups from various areas in Java. The study includes two parts, the first one is theoretical which contains characteristic of tourism and describes local tourism in the entire Indonesia and later Java as well. The second section is practical with comments and analysis of the online questionnaire that was completed by Java residents. From the results we can find out which historical monuments and natural sites are the most favorite among Java people and what is their purpose of traveling

Key words: domestic tourism, Indonesia, Java, monuments

Seznam pramenů a použité literatury

Tištěné zdroje

1. DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch pro střední školy a veřejnost*. 3 upr. vydání. Praha: Fortuna, 2019. ISBN 978-80-7373-151-9.
2. HITCHCOCK, Michael, Victor T. KING a Michael PARNWELL. *Heritage Tourism in Southeast Asia*. NIAS, 2010. ISBN 978-87-7694-059-1
3. LINDEROVÁ, Ivica. *Cestovní ruch: teoretická a právní východiska*. Praha: Idea servis, 2015. ISBN 978-80-85970-86-9.
4. PALÁTKOVÁ, Monika. *Mezinárodní cestovní ruch*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3750-8.
5. ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2.

Elektronické zdroje

1. About us. *UNWTO* [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/about-us>.
2. ARINTOKO, Arintoko, Abdul Aziz AHMAD a Diah Setyorini GUNAWAN. Community-based tourism village development strategies: A case of Borobudur tourism village area, Indonesia. *Geojournal of Tourism and Geosites* [online]. 2020, 29(2), 398-431 [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: doi:10.30892/gtg.29202-477.
3. A symbol of Religious Tolerance, Jakarta's Inspiring Istiqlal Mosque. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 23.11. [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/java/dki-jakarta/the-grand-istiqlal-mosque>.
4. Borobudur Temple Compounds. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/592/>.
5. Bromo Tengger Semeru National Park: The Land of Sand and Fire. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 16.08. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/java/bromo-tengger-semeru-national-park>.

6. Cestovní ruch - 4. čtvrtletí 2020: V roce 2020 se v ČR uskutečnilo 31 milionů přenocování. *Český statistický úřad* [online]. 2021, 09.02. [cit. 2023-06-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/cestovni-ruch-4-ctvrtleti-2020>.
7. Climb Majestic Mt. Merapi Volcano at the Center of Java. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 20.08. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/trip-ideas/climb-majestic-mt-merapi-volcano-at-the-center-of-java>.
8. Covid-19 - aktuální podmínky cestování do Indonésie (platné od 9.6.2023). *Velvyslanectví České republiky v Jakarta* [online]. 2023, 21.06. [cit. 2023-06-22]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jakarta/cz/covid_19_aktualni_podminky_cestovani_do_1.html.
9. Daftar Bahasa-bahasa Daerah di Indonesia. *Laboratorium kebinekaan bahasa dan sastra* [online]. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://labbineka.kemdikbud.go.id/bahasa/daftarbahasa>.
10. Demographics of Indonesia - statistics & facts. *Statista* [online]. 2023, 31.03. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://www.statista.com/topics/8377/demographics-of-indonesia/>.
11. Dieng Plateau: Among the Gods at Dieng Plateau. *Wonderful Indonesia* [online]. 2022, 28.01. [cit. 2023-06-27]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/jp/en/destinations/java/dieng-plateau>.
12. Getting Around Java. *Roam Indonesia* [online]. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <http://www.roamindonesia.com/java/getting-around/>
13. Glossary of tourism terms. *UNWTO* [online]. [cit. 2023-03-26]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>.
14. Gunung Leuser National Park: The Sumatran Tropical Rainforest Heritage. *Bukit Lawang Eco Travel Sumatra* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.sumatra-ecotravel.com/about-us/where-we-are/gunung-leuser-national-park/>.
15. Ijen Crater: The Active Volcano for Adventurer Hikers. *Wonderful Indonesia* [online]. 2022, 28.01. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/java/ijen-crater>.

16. Indonesia becomes first signatory of UNWTO tourism ethics convention. *UNWTO* [online]. 2020, 02.10. [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://www.unwto.org/news/indonesia-becomes-first-signatory-of-unwto-tourism-ethics-convention>.
17. Indonesia: Country-specific: Basic indicators (Compendium) 2017–2021. *UNWTO* [online]. [cit. 2023-06-22]. Dostupné z: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.5555/unwtotfb0360010020172021202210?role=tab>.
18. KAJZAR, Patrik. *Mezinárodní cestovní ruch* [online]. Karviná, 2018 [cit. 2023-06-27]. ISBN 978-80-7510-299-7. Dostupné z: https://repozitar.cz/repo/37714/Kajzar_Mezinarodni_cestovni_ruch_181103.pdf. Distanční studijní text. Slezská univerzita.
19. KUSNANDAR. Ini Wilayah Jawa dengan Umat Buddha Terbanyak pada Juni 2022: Jumlah Umat Buddha di 6 Provinsi Pulau Jawa (Juni 2022). *Databoks* [online]. 2022, 15.09 [cit. 2023-06-15]. Dostupné z: <https://databoks.katadata.co.id/datapublish/2022/09/15/ini-wilayah-jawa-dengan-umat-buddha-terbanyak-pada-juni-2022>.
20. Lake Toba: A Spectacular Indonesia Lake. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 16.08. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/sumatra/lake-toba>.
21. LEGGE, John David, Thomas R. LEINBACH a James F. MCDIVITT. Indonesia: Land. *Britannica* [online]. 2023, 15.06. [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Indonesia>.
22. LEGGE, John David, Oliver W. WOLTERS a Thomas R. LEINBACH. Indonesia: Languages. *Britannica* [online]. 2023, 15.06. [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Indonesia>.
23. MOHAMAD, Goenavan Susatyo, Asvi Warman ADAM a Thomas R. LEINBACH. Indonesia: Transportation and telecommunications. *Britannica* [online]. 2023, 21.01. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Indonesia/Services>
24. Ombilin Coal Mining Heritage of Sawahlunto. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/1610/>
25. Prambanan Temple Compounds. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/642/>.

26. PRATOMO, Aji Nugroho. *Analisis faktor-faktor yang memengaruhi investasi domestik dan investasi asing pada sektor pariwisata di Pulau Jawa*. Bandung, 2018. Diplomová práce. Universitas Katolik Parahyangan.
27. Profil Lembaga. *Kementerian Pariwisata dan Ekonomi Kreatif* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://kemenparekraf.go.id/profil/profil-lembaga>.
28. Příjezdový cestovní ruch – unikátní výzkum s využitím GSM dat. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 2023-06-22]. Dostupné z: [https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/archiv/statistiky-a-analyzy-\(1\)/prijezdovy-cestovni-ruch-unikatni-vyzkum-s-vyuziti](https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch/archiv/statistiky-a-analyzy-(1)/prijezdovy-cestovni-ruch-unikatni-vyzkum-s-vyuziti).
29. Raja Ampat: The Ultimate Pristine Paradise in West Papua. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 16.08. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/maluku-papua/raja-ampat>.
30. RAMADANI, Meiti a Khoirunurrofik. The Effect of Regional Economic Activities on Domestic Tourism during the Covid-19 Pandemic in Indonesia. *Journal of International Conference Proceedings (JICP)* [online]. 2022, 24.12., 5(5), 61-69 [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.32535/jicp.v5i5.2083>.
31. Sam Poo Kong Temple, Beautiful Merge of Historical Cultures. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 18.08. [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/java/semarang/sam-poo-kong-temple>.
32. Sangiran Early Man Site. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/593/>.
33. *Sistem pemerintahan Indonesia* [online]. 2020, 07.10. [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://pemerintahan.uma.ac.id/2020/10/sistem-pemerintahan-indonesia/>.
34. SUKWIKA, Abdul Aziz, Tatan SUKWIKA a Hendra MANURUNG. *Prambanan Temple Tourist Destination Development in Indonesia as World Cultural Heritage* [online]. 2021 [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: doi:10.13140/RG.2.2.34605.00486.
35. ŠAUER, Martin, Jiří VYSTOUPIL a Andrea HOLEŠINSKÁ. *Cestovní ruch* [online]. Brno, 2015 [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/studijni_texty/cestovni_ruch_ePDF.pdf. Učební text. Masarykova univerzita.

36. Tangkuban Perahu, The "Overturned Boat" with Astonishing View. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 13.08. [cit. 2023-06-26]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/gb/en/destinations/java/bandung/tangkuban-perahu>.
37. Tanjung Puting National park. *Orangutan Foundation International* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://orangutan.org/rainforest/tanjung-puting-national-park/>.
38. The Criteria for Selection. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/criteria/>.
39. The Editors of Encyclopaedia Britannica. Java. *Britannica* [online]. 2021 [cit. 2023-06-27]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Java-island-Indonesia>.
40. UNESCO in brief. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <https://www.unesco.org/en/brief>.
41. Wakatobi Home to Tropical Coral Reef and Colourful Fishes: Home to Tropical Coral Reef and Colourful Fishes. *Wonderful Indonesia* [online]. 2021, 16.08. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.indonesia.travel/hk/en/destinations/sulawesi/wakatobi>
42. World Heritage List. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-19]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/list/&order=country>.
43. World heritage. *UNESCO* [online]. [cit. 2023-06-17]. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/en/about/>.